

§ 2 Verksamhetsplan och budget 2017**BESLUT**

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens förslag till verksamhetsplan och budget för 2017.
2. Stadsdelsnämnden överlämnar verksamhetsplan och budget till kommunstyrelsen.
3. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering för klimatinvesteringar om 0,7 mnkr.
4. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering för insatser mot hemlöshet om 1,7 mnkr.
5. Stadsdelsnämnden ansöker om 3,5 mnkr i stimulansbidrag för utbyggnad av boenden enligt LSS.
6. Stadsdelsnämnden ansöker om 0,45 mnkr för kompetensutvecklingssatsning.
7. Stadsdelsnämnden godkänner omslutningsförändringar om 241,0 mnkr.
8. Stadsdelsnämnden delegerar åt stadsdelsdirektören att ansöka om medel ur social investeringsfond.
9. Stadsdelsnämnden godkänner förslaget till resultatenheter inom förskola och funktionsnedsättning.
10. Stadsdelsnämnden uttalar därutöver att vi tar till oss de förslag som inkommit till nämnden angående verksamhetsplanen från Farsta ungdomsråd samt från nämndens pensionärsråd och råd för funktionshinderfrågor och överlämnar dessa till förvaltningen för att följa upp de förslag som ingår i nämndens uppdrag vid verksamhetsplanens genomförande under 2017.

Ärendet

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2016-12-02.
Dnr 1.1-744/2016

Förslag till beslut

Ordföranden Lars Bäck (V), Kjell Backman m fl (S) och Mariana Moreira Duarte m fl (MP) yrkade att nämnden skulle bifalla förvaltningens förslag och lade därutöver fram ett eget förslag – se punkt 10 i BESLUT ovan.

Beslutsgång

Nämnden beslutade enligt förslag från Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Lars Jilmstad m fl (M) och Peter Öberg (L) anmälde ett gemensamt särskilt uttalande. I detta instämde Lars Hultkvist (KD) med ett ersättaryttrande.

Lars Jilmstad m fl (M) anmälde därutöver ett eget särskilt uttalande.

Peter Öberg (L) anmälde därutöver ett eget särskilt uttalande.

Lars Hultkvist (KD) anmälde därutöver ett eget ersättaryttrande.

Särskilt uttalande

Lars Jilmstad m fl (M) och Peter Öberg (L)

Farsta behöver alliansstyre

Även om allianspartierna lagt egna budgetförslag i kommunfullmäktige är vi fortsatt inriktade på att efter nästa val styra Stockholm i allians med varandra.

Våra budgetförslag skiljer sig i vissa avseenden från varandra. Det är nyttigt att i opposition på skilda håll utveckla politiken. Dock är det så att vi i mycket stor utsträckning bottnar i samma syn på hur Stockholm bör utvecklas för att bli en ännu bättre stad. Och på stadsdelsnivå har vi både i majoritet och i opposition nästan alltid landat i gemensamma synpunkter.

Nedanstående utgör vår gemensamma plattform för ett Farsta med alliansstyre. Efter denna gemensamma text följer särskilda uttalanden från vart och ett av allianspartierna.

Förskolan

Förskolans organisation ska säkerställa att alla barn blir sedda och känner sig trygga. Små barngrupper är viktigt för att barn ska kunna knyta an och känna trygghet och arbetsro. Inte minst är det viktigt för de yngsta barnen. Antalet barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) bör därför inte vara fler än 12 barn per grupp och grupperna för de äldre barnen (4-5 år) bör inte bestå av fler än 15 barn. Detta innebär ett rejält steg framåt i arbetet mot mindre barngrupper i förskolan. Vi prioriterar en satsning på små barngrupper framför den rödgrönrosa majoritetens satsning på rätt till heltid i förskolan för barn till föräldralediga. Vi tycker att det är besynnerligt att majoritetspartierna totalt ignorerar en närmast enhällig kritik från remissinstanserna.

Andelen förskollärare i personalen bör höjas till Kfs mål om 40 procent.

Lärandet förutsätter trygghet och omsorg. Den delen måste prioriteras när alltmer fokus läggs på språk och matematik. Vi vill lyfta omsorgsperspektivet mer än vad som görs idag.

Bostäder, grönområden och parker

Behovet av nya bostäder till Stockholms växande befolkning är mycket stort och i Farsta kan vi se fram mot ett betydande bostadsbyggande. Det behövs både hyres- och bostadsrätter samt småhus. I de områden där någon av dessa boendeformer är dominerande bör andra boendeformer ges företräde. En blandad bebyggelse har stora sociala värden. En större andel bostadsrätter bör exempelvis byggas i de områden där hyresfastigheter dominerar.

Vid utbyggnaden av Farsta vill vi så långt möjligt spara stadsdelens grönområden vilket innebär att en stor del av nybyggnationen måste ske på höjden, inte minst i stadsdelens centrala delar. En koncentrerad bebyggelse har också miljömässiga fördelar.

I takt med att staden växer ökar trycket på grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll, men också på medborgarnas personliga ansvar för en ren stad. Stockholm ska vara klotterfritt och det ska vara rent och städat på allmänna platser såsom gator, torg och parker. Otillåtna bosättningar skall avhysas. Stadens städgaranti ska gälla, vilket innebär att städning och tömning av offentliga papperskorgar ska ske inom 24 timmar efter anmälan. Skadedjursbekämpning ska upprätthållas för att minska nedskräpning från fåglar och andra skadedjur i stadens parker och badplatser.

Idrott och Friluftsliv

Farsta har, i och med arbetet kring Tyngdpunkt Farsta, stora möjligheter att fortsätta utveckla idrotts- och friluftslivet i stadsdelen. När, som tanken är i tyngdpunktsarbetet, Farsta vänds mot sjöarna ska vi ta till vara möjligheterna att skapa gång- och joggingspår nära sjöarna för att binda samman stadsdelen med sjöarna. Försummade joggingspår ska upprustas. När stadsdelen nu utvecklas och får tusentals nya invånare räcker inte de befintliga idrottshallarna till. Det är angeläget att redan nu avsätta ytor för nya hallar och andra platser för idrotts- och motionsaktiviteter.

I tyngdpunktsarbetet för Farsta beskrivs hur man vill binda ihop sjöarna Drevviken och Magelungen. Mycket bra, men de förslag på breda övergångar över väg 73, Nynäsvägen, är inte tillräckliga för att ”binda ihop”.

Nynäsvägen

Alliansen har som mål att Nynäsvägen skall överdäckas från Tallkrogen till Larsboda. Vi vill se en lättare överdäckning där den skapade marken ovanpå Nynäsvägen kan nyttjas för idrottsfält, parker, gång- och cykelvägar.

Genom en överdäckning skapar vi ett sammanhängande Farsta från Sköndal över till Farsta Strand och norr ut genom stadsdelen.

Farstaborna får en bättre miljö genom att buller från trafiken minskar. Genom rening kan också utsläppen från den omfattande trafiken på Nynäsvägen minskas till fördel för Farstabornas hälsa. Farsta saknar idrottsanläggningar idag och än värre blir det när befolkningen växer. Genom att bereda den stora ytan som en överdäckning av Nynäsvägen ger, kan vi tillfredsställa behovet av mark för idrott. Att Nynäsvägen överdäckas gör också att vi kan planera för ett betydande byggande av bostäder närmare vägen.

En enig Allians vill att under verksamhetsåret 2017 en studie initieras för att se vilka möjligheter en överdäckning av Nynäsvägen kan ge, samt att initiativ tas för att reda ut de tekniska förutsättningarna för en överdäckning.

Äldreomsorgen

Trots de omfattande utfästelser som de rödgröna gjorde i opposition fortsätter kostnaderna för äldreomsorg och för hemtjänst att kraftigt överstiga de budgeterade. Vi är tyvärr övertygade om att det blir likadant under 2017. Detta trots de massiva skattehöjningar som gjordes under 2015 och 2016. Situationen förvärras av att majoriteten systematiskt vill

överföra väl fungerande och omtäckta verksamheter till kommunal regi. Detta trots att exempelvis Farsta Hemtjänst, i kommunal regi, redan går med betydande underskott.

Alliansen satsar på äldreomsorgen. Den ska hålla hög kvalitet. Mångfald och valfrihet inom äldreomsorgen garanterar rätten för de äldre att kunna känna sig trygga med att omsorgen ska uppfylla deras individuella behov och ta hänsyn till deras personliga önskemål. En bättre kontinuitet i omsorgen av den enskilde behövs och en sådan strävan ska fokuseras. För en bättre likställighet i äldreomsorgen ska biståndsbedömning utföras centralt hos äldreförvaltningen.

Såväl kommunala som fristående verksamheter ska redovisa sina verksamheter ekonomiskt och kvalitetsmässigt likvärdigt. Alliansen kräver en konkret plan för hur V, S och MP ska komma tillrätta med de stora underskotten i Farsta Hemtjänst. Kvalitetsmätningen ska vara tydlig, enkel att förstå och kontinuerlig. Staden ska verka för tydliga lämplighetskrav för ägare till fristående verksamheter.

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara anpassade efter olika individuella behov. Servicehusen ska kvarstå som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns. Att Edö serviceboende försvinner, genom att staden centralt kör över de boende och en enig stadsdelsnämnd i Farsta, är ett svek mot lokalt demokratiskt inflytande. Stockholm ska i stället uppmuntra till lösningar som seniorboende och kollektivboende.

Stadens äldrecoacher ska kunna ge individuell och professionell hjälp vid val av utförare och inte minst vid introduktion av olika typer av hjälpmedel som gör den äldre personer mera oberoende och självgående.

Det måste bli enklare att utfärda tillfälliga parkeringstillstånd för bilarna som används inom äldreomsorgen.

Kompetensförsörjning och karriärutveckling

Möjligheten att se tydliga utvecklingsmöjligheter i sitt arbete är en faktor som minskar sjukfrånvaro och stimulerar till engagemang och utveckling. Detta är giltigt inom alla yrken, men äldreomsorgen skulle vara ett lämpligt område att starta med att tillämpa detta synsätt. Utvecklingen när det gäller kunskaper om åldrande och åldrandets sjukdomar växer dramatiskt liksom utvecklingen av hjälpmedel som förenklar livet under åldrandets olika stadier.

En tydlig och definierad karriärtrappa inom äldreomsorgen skulle kunna bestå först av en gemensam basutbildning tillsammans med erfarenhet från basverksamheten, och att karriären därefter kan utvecklas i två huvudriktningar:

- En riktning där man satsar på chefskarriär. Man utbildar sig inom exempelvis ekonomi, kvalitetsutveckling- och uppföljning, schemaläggning mm
- En riktning där man utvecklar sig inom en specialitet, exempelvis geriatrik, hantering av personer med demens, psykiatrisk diagnos eller liknande, personer som tidigare "haft LSS", kunskap om olika språk och kulturer.

Detta skulle innebära att man skulle kunna börja inom äldreomsorgen med ingen eller liten kunskap för att med erforderligt stöd och utbildning kunna utvecklas till att ta större ansvar i den mån man är intresserad av det och lämplig. Detta skulle också kunna göra det möjligt i viss mån att detta arbetsområdet blir tillgängligt för personer med fysiska eller psykiska handikapp.

Turism

Det finns idag inget större utbud för turism inom Farsta.

I anslutning till vårt område finns ett världsarv i form av Skogskyrkogården som besöks av turister året runt. Kan vi få dessa besökare att också söka sig till Farsta kan vi få vår stadsdel ”på kartan” och även skapa nya jobb.

Turism genererar intäkter genom den service som erbjuds, intäkter skapar jobb och arbetstillfällen och ger automatiskt en ökad tillgång till service för Farstas boende.

En omfattande historisk utgrävning kommer inom kort att starta i området kring Farsta Gård och Farstanäset. Att vi drar nytta av utgrävningarna och samtidigt etablerar en besöksplats med beskrivningar av utgrävningen, kombinerat med en utställning av föremål och artefakter skapar ett intresse av att besöka Farsta.

En enig Allians vill under verksamhetsåret 2017 se en konkret satsning på turism parat med utgrävningarna i Farsta.

Högre lärosäte

Farsta kan idag inte erbjuda högre utbildning inom någon inriktning. I Farsta bygger vi studentbostäder, vilket är bra. Samtidigt ger vi inte studenter möjligheter att studera där de bor, vilket i sin tur leder till ökad pendling till andra stadsdelar. Ett växande Farsta måste vara attraktivt för alla. För studerande vill vi se att en högskola eller universitet etableras i Farsta. Ett universitet leder till forskning vilket kan ge positiva effekter på ett lokalt näringsliv. Vi satsar i Farsta på att skapa ett livsmedelskluster vilket naturligt leder till att vi också skall satsa på en högre utbildning inom områden relaterade till livsmedel och hälsa.

Även annan högre utbildning är givetvis av intresse genom samarbete med etablerade lärosäten i Sverige och utomlands. Känt är att det berömda universitetet MIT vill etablera en filial i Sverige och Stockholm. Farsta skulle kunna vara en bra etablering.

En enig Allians vill att det under verksamhetsåret 2017 aktivt planeras och genomförs åtgärder för att etablera ett högre lärosäte i Farsta.

Magelungen

Inom bara en generation framåt riskerar Farstas vackra sjö Magelungen att förvandlas från sjö till ett förorenat kärr. Orsakerna ligger i att tilllopp av friskt vatten till sjön har begränsats samt att omfattande kvantiteter tas från sjön för bevattnings av tex golfbanor. Detta vatten rinner sedan sakta tillbaka till sjön med höga nivåer av näringsämnen. I Farsta planerar vi ett utökat bostadsbyggande efter sjön, där sjön i sin tur är en del av både upplevelse och rekreation.

En enig Allians vill att medel tas fram för att säkerställa Magelungens framtida överlevnad, att åtgärder för detta genomförs redan under verksamhetsåret 2017 med mer långsiktiga åtgärder under kommande år.

Larsboda

Allianspartierna är eniga om att industriområdet Larsboda erbjuder ett mycket bra alternativ för de livsmedelsföretag som måste lämna Slakthusområdet. Vi är starkt kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten centralt tycks vara kallsinnig till detta och att den drar fötterna efter sig. Chansen att på detta sätt få fler arbetsplatser till Farsta är på väg att rinna oss ur händerna.

Återkommunaliseringar

Alliansen har i flera stadsdelar, inklusive Farsta, i skarpa ordalag kritiserat den dogmatiska och vettlösa återkommunalisering som de rödgrönrosa partierna ägnar sig åt. Omtyckta och välskötta verksamheter tvingas successivt upphöra till förmån för egen regi-verksamheter. Vi menar att verksamheter och människor mår bra av att det finns olika alternativ. Vi menar att konkurrens stimulerar och förbättrar verksamheter. När vi återkommer till makten kommer privata alternativ självklart vara en viktig del av utbudet i flera verksamheter.

Demokratisatsningar

När alliansen styrde Stockholm genomfördes omfattande ytterstadssatsningar, bland annat i vår stadsdel. Dessa satsningar har i princip försvunnit för att ersättas av en vid en ekonomisk jämförelse obetydlig verksamhet i demokratistärkande syfte. De pengar Farsta har fått har i huvudsak använts i Fagersjö. Hittills har det mesta av pengarna gått till annat än egentlig verksamhet i stadsdelen. Det är bekymmersamt att sådant som fagersjöborna tidigare önskat sig inte längre tycks vara aktuellt. Till exempel har den rödgrönrosa majoriteten i stadshuset av allt att döma övergett alla planer på att restaurera Magelungen och ge Fagersjö en badstrand.

Särskilt uttalande

Lars Jilmstad m fl (M)

Utöver den alliansgemensamma text som inleder alliansens särskilda uttalanden avseende majoritetens verksamhetsplan och budget för 2017 vill (M) framföra följande:

Förskoleverksamhet

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet ska vara att barn och elever inhämtar kunskaper och värden. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar och fristående alternativ, där kunskap och lärande står i fokus. Stockholm ska erbjuda en trygg och inspirerande miljö för barn och ungdomar att växa upp i.

Det är viktigt att staden har en likvärdig verksamhet med en jämn och hög kvalitet i samtliga förskolor.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med skolnämnden följa behovet av finskspråkig förskola och säkerställa att utbudet av platser motsvarar behovet.

Farsta stadsdelsnämnd ska, utifrån minoritetslagstiftningen, kunna erbjuda hela eller delar av förskoleverksamhet på finska. Vår stadsdelsnämnd ska vara tydlig i sin information om tillgången till förskoleverksamhet på finska.

En hög personaltäthet ska fortsatt prioriteras och stadsdelsnämnden ges i uppdrag att prioritera målet om barngruppernas storlek. Uppföljningen av riktlinjerna för antal vuxna per barn i förskolan ska skärpas för att säkerställa att riktlinjerna följs. Ett tak för barngruppernas storlek är viktigt att sätta eftersom barngruppernas storlek tenderar att öka.

Medarbetarnas kompetens är avgörande

Kompetensförsörjning är en nyckel för hög kvalitet i stadens förskolor och en fortsatt utmaning i och med de stora ökningarna av antalet barn. Den som leder den dagliga verksamheten och har det pedagogiska ansvaret för en förskoleavdelning eller förskola ska vara förskollärare. För att genomföra läroplanens intentioner är det viktigt att stadsdelsnämnderna prioriterar arbetet med att öka andelen förskollärare. Målsättningen är att minst hälften av medarbetarna ska ha pedagogisk högskoleutbildning, för att på sikt öka ytterligare. Barnskötare har en viktig roll att spela i förskolans verksamhet och ska ha goda möjligheter att utvecklas i sitt yrke.

Förstelärare i förskolan ska införas och under 2017 tillförs 26,5 mnkr för detta syfte. Förskolans förestelärare ska i huvudsak fokusera på språkutveckling.

Med anledning av den tilltagande bristen på förskollärare har kommunstyrelsen i samråd med förutvarande utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna sett över och utvecklat stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal. En viktig del i detta är att verka för fler manliga förskollärare och barnskötare i förskolan. Stockholm ska aktivt arbeta med att öka förskolläraryrkets attraktionskraft och fortsätta arbetet med karriärvägar för förskolans personal. För att trygga en fortsatt personalförsörjning är det viktigt att stadsdelsnämnderna erbjuder medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning från barnskötare till förskollärare parallellt med arbetet.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att kontinuerligt erbjuda förskolans chefer och medarbetare möjlighet till kompetensutveckling. Det pedagogiska ledarskapet i förskolan ska förstärkas genom att likställa förskolecheferna med rektorerna i grund- och gymnasieskolan. Därmed bör även förskolechefer erbjudas möjlighet att gå rektorsutbildningen.

För att garantera att alla förskolor har en verksamhet som uppnår läroplanens mål ska förskolor med färre än 25 procent förskollärare ta fram åtgärdsplaner tillsammans med stadsdelsnämnderna. Den långsiktiga målsättningen för förskolorna är att 50 procent av den pedagogiska personalen ska vara utbildade förskollärare. Arbeta ska ske för att kunna möta

upp med en god arbetsmiljö där sjukskrivningarna sänks och genom att erbjuda konkurrenskraftiga löner.

Samverkan

En god samverkan mellan förskola och skola är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Stadsdelsnämnderna har, i samverkan med skolnämnden, ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter, det omfattar även fristående förskolor och skolor. För att underlätta övergången mellan förskolan och grundskolan ska stadsdelsnämnderna och skolnämnden utreda förutsättningarna för att införa screening av samtliga elever i syfte att tidigt hitta de som har läs- och skrivsvårigheter samt neuropsykiatriska diagnoser. Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och vårdnadshavare. Föräldrars och vårdnadshavares kännedom om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling ska öka. Resultatet av förskoleundersökningen ska vara vägledande i förskolans arbete med dokumentation och dialog. Varje förskola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Verksamhet för barn, kultur och fritid

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar, såsom fritidsgårdar, öppen förskola och parklekar samt sommarkoloniverksamhet för barn i grundskola under sommaren. Antalet unga i staden ökar i och med befolkningsutvecklingen. Detta innebär naturligt ytterligare krav och utmaningar för verksamheter riktade till den aktuella målgruppen. De demografiska förutsättningarna är dock inte jämna över staden och en omorganisation som får till effekt att jämna ut de demografiska skillnaderna i jämförelse med dagens stadsdelsnämndsområden ger ökade möjligheter till prioriteringar inom nämndområdena och därtill effekter av resursfördelningssystem som uppfattas som mer rättvisa.

Det ska finnas ett rikt utbud av kultur, idrott och fritidsaktiviteter som bidrar till att utveckla barn och ungdomars fysiska och psykiska hälsa och sociala förmåga. Dett är särskilt angeläget i en stadsdel som Farsta, där vi sedan tidigare lagt stor vikt vid motion och hälsa. Staden ska ha många miljöer som är stimulerande för barn och där familjer kan umgås. I samverkan med föreningslivet ska det finnas gott om lokaler och platser utomhus där barn och unga kan få stimulerande aktiviteter och upplevelser på fritiden. Staden ska tillhandahålla en god fritidsverksamhet för barn och ungdomar. I samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer ska en mångfald av verksamheter för barn och unga erbjudas. Det är angeläget att i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar ta särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Aktiviteter för barn och unga

Stadsdelsnämnderna arrangerar en rad olika aktiviteter för barn och unga i åldrarna 10–17 år under skolloven. Aktiviteterna är populära och antalet deltagande barn och unga har ökat de senaste åren. Ungdomar med funktionsnedsättning erbjuds att delta på samma villkor som alla andra. Utöver detta anordnas lovaktiviteter speciellt riktade för målgruppen. Vid dessa tillfällen är det viktigt att schemalägga assistenters arbete så att barn och unga inte behöver avbryta sina aktiviteter i förtid på grund av att assistentens arbetstid tar slut.

Fritidsgårdar erbjuder många ungdomar en mötesplats på lov, kvällar och helger. Fritidsgårdarna samarbetar med föreningar och organisationer kring ungas fritid. Under sommaren arrangeras dagkollo i olika former.

Kultur för alla

Alla barn och ungdomar som vill ska, oavsett förutsättningar, ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta sitt arbete med att utöka utbudet av fritids- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Verksamheter och föreningar som riktar sig till personer med funktionsnedsättning ska uppmuntras.

Sommarkoloniverksamhet

Sommarkoloniverksamhet i olika former är en av många viktiga verksamheter för barn och unga i Stockholm och ska finnas tillgänglig under sommarmånaderna. Barn som av olika skäl har större behov än andra av att åka på sommarkoloni ska prioriteras. Det är viktigt att sommarkoloniverksamhet förblir en mötesplats för barn och unga med olika etnisk och social bakgrund. Nämnderna ska säkerställa att familjer på ett enkelt sätt kan ansöka till kollo digitalt genom e-tjänst. Nämnderna ska även arbeta uppsökande med information och erbjudande om kollo. Nämnderna anordnar därutöver egen sommarkolloverksamhet. I samverkan med lokala idrottsföreningar genomförs även olika typer av dagkollo.

Fler barn och unga med funktionsnedsättning ska erbjudas möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet. Inom verksamhet för LSS-kollo finns kollogårdar med olika inriktningar och anpassningar beroende på deltagarnas ålder och typ av funktionsnedsättning.

En lika viktig del är alla de verksamheter som sker under dagtid i form av bland annat dagkollo, idrottsskolor med mera som finns i stadsdelsnämndsområdena. Det samarbete som i dag sker med frivilligorganisationer kring denna verksamhet ska utvecklas.

För att svara upp mot medborgarnas olika behov har stadsdelsnämnderna ett ansvar i att utveckla olika former av sommarkollo, vilket ska leda till att fler barn ges möjlighet att åka på sommarkollo. För att öka deltagandet i ytterstadsområdena ska stort fokus ligga på att skapa aktiviteter och sommarkollon som attraherar hushåll med olika kulturell bakgrund. Kollovistelse ska kunna förenas med sommarskola, för att möjliggöra även för elever i behov av extra stöd och undervisning att åka på sommarkollo.

Öppna förskolan, ett viktigt komplement

Den öppna förskolan uppskattas och efterfrågas av barn och föräldrar. Verksamheten erbjuder stimulans och gemenskap till barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten samt stöd och utbyte till föräldrar och dagbarnvårdare. Öppna förskolan kan med fördel bedrivas i samarbete med frivilligorganisationer. Öppna förskolor är en verksamhet som stärker samspelet inom familjen men även familjer emellan. Staden bör därför undersöka behovet av aktiviteter liknande öppen förskola som är riktade till familjer med äldre barn.

Familjer med barn med funktionsnedsättning, exempelvis neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, kan ha mycket svårt att delta i traditionella fritidsaktiviteter på givna tider, vecka efter vecka. En öppen-förskoleverksamhet där man kan delta i ”drop-in-form” är därför extra värdefull för familjer med barn med NPF och andra funktionsnedsättningar.

Fritidsgårdar

För stadens alla barn och ungdomar finns ett stort utbud av fritidsgårdar med olika inriktningar. Grunden för verksamheten är en miljö utan krav på prestation där ungdomar själva har möjlighet att tillsammans med personalen planera och genomföra olika aktiviteter i en stimulerande och trygg miljö. Pojkar och flickor ges samma möjligheter till aktiviteter. Det finns även särskilda fritidsgårdar som är riktade mot barn med olika former av funktionsnedsättning. Om behov av utökade öppettider finns ska nämnderna säkerställa att det finns fritidsgårdar öppna även på kvällar och helger.

Fritidshem

Stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att tillsammans med idrottsnämnden, kulturnämnden och skolnämnden utreda möjligheterna att införa profilfritids i Stockholms stad. Profilfritids är fritidshem som drivs av föreningar på uppdrag av staden men där föreningarna själva ges möjlighet att skapa en egen profil. Dessa vänder sig till alla barn och unga i Stockholms stad och det ska finnas möjlighet att ta ut viss avgift. Syftet är att ge barn och unga en ökad valfrihet när det gäller fritidsgårdar och lovaktiviteter.

Parklekar

Stockholms parklekar är en verksamhet som sedan den infördes haft betydelse för många barn. Lokalerna bör användas längre tid på dagarna för att bidra till parklekarnas fortlevnad. Kvaliteten och tryggheten i parklekarna ska ökas genom att säkerställa parvis bemanning. Som ett led i den växande staden bör utbudet av parklekar förstärkas genom att staden aktivt arbetar med att engagera externa aktörer som vill anlägga och driva parklekar i fler av Stockholms parker. Möjligheten att utveckla och utöka parklekarnas pedagogiska innehåll till öppna förskolor med parvis bemanning ska prövas.

Föreningsstöd

För att stimulera lokala föreningar och därigenom kulturliv och idrottsaktiviteter för stadens ungdomar finns föreningsstöd att söka. Det krävs dock överblick, transparens och likvärdighet i hur staden fördelar stöd till föreningslivet. För att säkra överblick över staden förs föreningsstöden över från stadsdelsnämnderna till lämpliga facknämnder, idrottsnämnden, socialnämnden respektive kulturnämnden.

Effektivt och samordnat lokalutnyttjande

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med idrottsnämnden, kulturnämnden, skolnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skollokaler efter skoltid.

Feriejobb

Stadsdelsnämnderna ska fortsatt planera för att erbjuda ungdomar i Stockholm feriearbeten under både sommar- och vinterlov.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen ska hålla hög kvalitet. Mångfald och valfrihet inom äldreomsorgen garanterar rätten för de äldre att kunna känna sig trygga med att omsorgen ska uppfylla deras individuella behov och ta hänsyn till deras personliga önskemål. Det är viktigt att äldre bemöts med respekt och att de ges möjlighet att påverka sin egen livssituation och omsorg. Det egna inflytandet över insatser och valmöjligheter ska stärkas samtidigt som stadens detaljstyrning ska minska.

Äldreomsorgen ska präglas av personligt inflytande, trygghet och respekt. Genom att fånga upp enskilda människors verkliga behov ska vården och omsorgen hålla en god kvalitet.

Kvalitet, innovation, och prevention inom äldreomsorgen

Den enskilde har rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skälig tid. Stadens riktlinjer för biståndsbedömning ska stärka den enskildes inflytande och möjliggöra för den äldre att påverka hemtjänstinsatsen och omdisponera denna inom ramen för det beviljade biståndsbeslutet.

Ett kvalitetskontrakt med äldre som söker sig till äldreomsorgen ska införas. Ett kvalitetskontrakt ska garantera en gemensam vårdplanering och uppföljning av insatser som utgår från den äldres behov och perspektiv. Inom ramen för kontraktet ska äldre erbjudas en kontaktperson som ansvarar för den äldres behov, insatser, uppföljning och eventuell hantering av omprövning gällande biståndsbeslut. Biståndsbedömare har idag två funktioner, dels att bedöma vårdbehovet, dels en rådgivande funktion. Genom kvalitetskontraktet överförs den rådgivande funktionen till kontaktpersonen som ska tillhandahålla stöd för den äldre. Därmed minskar arbetsbördan för biståndsbedömare och kunden får en kvalitativ och individuell hjälp kring sina valmöjligheter.

Alla äldre ska ges likvärdiga förutsättningar att få sina individuella behov beaktade, oavsett var i staden de bor. För att säkerställa likställigheten i biståndsbedömningen bör den överföras från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett sådant genomförande. Kommunstyrelsen ska också i samverkan med äldrenämnden utreda möjligheten att erbjuda vård i hemmet för äldre som behöver medicinsk hjälp men vill bo kvar hemma. Stockholms stad ska också hemställa hos regeringen att utreda möjligheten för kommuner att anställa läkare inom äldreomsorgen. Medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS) samt medicinskt ansvariga för rehabilitering (MAR) ska kvarstå under äldrenämnden.

Hur väl staden lyckas uppfylla verksamhetens mål och ge stockholmarna en god service är i hög grad beroende av kompetens och engagemang hos medarbetare och chefer. För att ge äldre i Stockholm en god vård och omsorg krävs ett gott ledarskap samt engagerad och utbildad personal. Inom äldreomsorgen finns ett behov av grundutbildning som måste mötas. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning. Därtill är det viktigt att ta tillvara kunskaperna hos personer som talar andra språk, eller har kulturell eller annan kompetens som kan höja kvaliteten i omsorgen som ges till Stockholms åldrande befolkning.

med bakgrund i andra länder. En god kommunikation med äldre personer med utländsk bakgrund är viktigt för den enskildes trygghet. Staden ska därför även initiera och möjliggöra för flerspråkig hemtjänst.

Staden ska verka för att personal ska ges kompetensutveckling inom fokusområden såsom missbruk, psykiatri och våld i nära relation.

Inom kommunstyrelsen har det pågått ett projektarbete i samarbete med äldre nämnden och stadsdelsnämnderna med att ta fram en modell för fördjupad kvalitetsuppföljning. Modellen ska vara kvalitetsdrivande och kunna identifiera kvalitetsutvecklande faktorer inom äldreboenden. De faktorer som identifieras ska kunna användas i framtida upphandlingar och främja kvalitetsutveckling och ett effektivt användande av resurser. Modellen ska kunna användas oavsett utförare och gå att anpassa till annan verksamhet. Metoden handlar om att utifrån ett brukarperspektiv fånga upp professionell kvalitet i mötet mellan brukare och vårdpersonal. Ett viktigt inslag i denna kvalitetsuppföljning är den återföring som ges till verksamhetens chef, i syfte att utveckla kvaliteten i verksamheten.

Projektet ungdomsbesök ska fortgå och utvecklas. Efter deltagande i programmet ska unga erbjudas ett utbildningspaket för att erhålla information om vilka möjligheter som finns att vidareutbilda sig inom vård och omsorg.

Staden ska verka för en ökad samverkan mellan hemtjänst och landstinget genom exempelvis möjlighet till frivillig läkarundersökning i hemmet samt fler och effektivare läkemedelsgenomgångar för de äldre. Staden ska också verka för möjligheten att äldre direkt kan vända sig till Stockholms geriatriska mottagningar istället för akutmottagningarna.

Stadens uppföljning av verksamheter ska vara likvärdig oavsett driftform. Såväl kommunala som fristående verksamheter ska redovisa sina verksamheter ekonomiskt och kvalitetsmässigt likvärdigt samtidigt som äldreomsorgen bör följas upp genom att i större utsträckning mäta nöjdheten hos den enskilde. Staden ska verka för tydliga lämplighetskrav för ägare till fristående verksamheter.

Mångfald av boenden

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara anpassade efter olika individuella behov. Den enskilde som så önskar ska kunna bo kvar i sin bostad eller äldreboende till livets slut utan att behöva flytta, även om behoven av vård och omsorg ökar.

En parboendegaranti finns som ger förutsättningar till sammanboende för de äldre par som så önskar. Likväl, vid make eller makas bortgång, kan en person som i vanliga fall klarar sig utmärkt på egen hand behöva särskild hjälp och stöd för att orka med vardagen. Stödet syftar till att hjälpa personen att återgå till ett liv och vardag liknande det som fanns innan bortgången.

Under de närmaste tio åren kommer antalet personer äldre än 80 år att minska i Stockholm för att sedan öka igen och därmed ökar också behovet av olika former av vård- och

omsorgsboende. Servicehusen ska kvarstå som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns, samtidigt är det centralt att i den pågående boendeutredningen se över hur förstärkt vårdfokus i samtliga boendeformer bäst säkerställs. Stockholm ska uppmuntra lösningar som seniorboenden och kollektivboenden. Vid biståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till hög ålder kombinerat med ensamhet.

För att underlätta för äldre ska staden utreda möjligheten till gemensamma byggnader för trygghetsboende och vård- och omsorgsboende. Äldre personer som senare i livet kräver omsorgsinsatser kan då undvika den stora omställning som en flytt innebär. Möjligheter till förtur för äldre som väljer ett sådant boende ska utredas.

Hemtjänsten har en viktig roll och den mångfald av utförare som stockholmarna kan välja mellan ska fortsatt bevaras. Samtidigt är det viktigt att fastställa en så hög kvalitet som möjligt. För en bättre kontinuitet inom hemtjänsten ska en utredning tillsättas om hur det kan införas en kontinuitetsbonus till avdelningar som levererar en hög kontinuitet. Arbetet för en god arbetsmiljö där antalet sjukskrivningar minskar ska prioriteras.

Införandet av digitala trygghetslarm i eget boende ska fortlöpa. Teknikskiftet kommer att innebära att de enskilda personer som är beviljade trygghetslarm kommer att ha ett fungerande trygghetslarm i enlighet med modern informations- och kommunikationsteknik.

Staden ska utreda möjligheter till profilhemtjänst mot målgrupper med särskilda behov. Hemtjänsten behöver utvecklas och anpassas för att möta det varierande behovet av insatser. Det ska vara möjligt för kunden att komplettera insatser med tilläggstjänster utöver de beviljade hemtjänsttimmar, inom ramen för profilboende.

Stöd till anhöriga

Anhöriga som vårdar äldre i hemmet gör en viktig insats. Avlastning är av stor vikt för att många ska orka, vilket innebär att stadsdelsnämnderna kan tillgodose det behov av avlastningsplatser som idag finns.

Staden ska även i fortsättningen erbjuda ett varierat och flexibelt utbud av stöd och hjälpinsatser till de som vårdar anhöriga och närstående. De som vårdar sina anhöriga i hemmet bör också kunna erbjudas avlastning i form av korttidsboenden. Tillgång ska finnas till anhörigkonsulenter och stödplaner och korttidsvård. Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd. De insatser som idag utförs för att stötta anhöriga ska fortsätta att utvecklas. Staden ska på olika sätt stimulera tillkomsten av öppna verksamheter för samvaro och aktiviteter, bland annat genom att uppmuntra ideella och frivilliga insatser.

Effektiv och rättsäker biståndsbedömning

Stockholms äldreomsorg behöver mindre detaljstyrning och högre ambitioner. Enskild uppföljning är viktigt för att staden ska säkerställa att det enskilda vårdbehovet tillgodoses. Därför behöver Stockholm också se över biståndsbedömningen för att stärka arbetet kring individuell uppföljning. Det arbete som pågår kring ramtider där äldre ska kunna påverka

sina insatser är därför steg åt rätt håll. Biståndsbedömningen förs därför över från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden.

Tekniska hjälpmedel erbjuder nya möjligheter att underlätta för äldre och deras anhöriga att använda sin valfrihet och enkelt kunna välja mellan olika utförare. Stadens system stärker möjligheterna för stockholmarna och stadens medarbetare att söka fram en utförare utifrån olika preferenser. Detta blir också viktiga verktyg för stadens äldrecoacher, som ska ge individuell hjälp om vilka valmöjligheter som finns.

Personal och kompetensförsörjning

Kunskap om demenssjukdom ska fortsatt stärkas på stadens demensboenden. Spetskompetens som vårdare och handledare inom demensvård ska finnas på alla demensboenden. Rollen som handledare innefattar att sprida kunskap om de demenssjukas behov både till närstående och till kollegor. Riktade satsningar på särskilda demenssteam inom stadsdelarna ska fortsätta. För att stärka kompetens och kvalitet i vård och omsorg för personer med demens och deras anhöriga ska ett pilotprojekt inledas i en stadsdelsnämnd där medarbetarna erbjuds certifiering enligt Silviahemmets utbildningscertifiering. Samtliga medarbetare i Stockholms stad som i sitt arbete kommer i kontakt med demenssjuka eller anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC.

Rehabilitering och förebyggande arbete

För att ge äldre möjlighet att behålla och/eller förbättra sina funktioner och ge förutsättningar för ett så självständigt liv som möjligt är det prioriterat att satsa på rehabiliterande insatser. Boende i vård- och omsorgsboende ska ha rätt till utevistelse. Promenader är en viktig förebyggande insats som på sikt kan motverka ökat vårdbehov. Alla stadsdelsnämnder ska erbjuda möjlighet för äldre att komma iväg på dagsutflykter under hela året och särskilt under sommaren.

Information om alla Stockholms stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt, som åter ska hålla öppet på helger.

Ökad livskvalitet och en värdig vardag

Samtliga omsorgstagare ska ha en uppdaterad individuell genomförandeplan där även individuella, sociala och andra aktiviteter ingår. Personalen måste vara införstådd med och ha kunskap om syftet med dokumentation och vilka uppgifter som ska dokumenteras enligt socialtjänstlagen. Alla äldre som vill och kan ska få delta i sociala aktiviteter på sina vård- och omsorgsboenden. Kultur kan vara en viktig del i detta för att främja trivseln. Uppsökande verksamhet ska erbjudas personer över 80 år. De ska då samtidigt erbjudas möjlighet att fylla i "Dokumentet om mig själv". Individualiseringen av omsorgen ska fortsätta genom ett närvarande ledarskap i verksamheten.

För att minska risken för felmedicinering ska hemtjänsten, genom fullmakt från kunden, få tillgång till läkemedelsregistret. Detta ska prövas i projektform.

Måltiden är en viktig stund på dagen och det är viktigt att maten har ett bra näringsinnehåll och att den smakar gott. Den äldre ska ha möjlighet att påverka vad som ska serveras, och boendet ska tillgodose att så sker antingen i dialog i ett tidigt skede eller genom att den äldre kan välja maträtt direkt vid bordet.

Utevistelsegarantin ska ses över för att säkerställa möjligheterna för äldre i vård- och omsorgsboenden att vistas utomhus och delta i aktiviteter även utanför boendet. Ungdomsvårdar och den ideella sektorn kan vara en del i att uppfylla dessa mål.

Tidigare satsningar på äldrevårdar, ungdomsvårdar, omsorgsvårdar och för anställning av personer med funktionsnedsättning ska permanentas.

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och äldrenämnden fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla människor ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte. Människor med funktionsnedsättning ska, så långt det är möjligt, ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och ta bort det som hindrar delaktighet i samhället och ett självständigt liv.

Omsorg och insatser ska präglas av värdighet och respekt och hänsyn ska tas till de olika behov som yngre och äldre har. Personer med funktionsnedsättning ska ha rätt att själva välja boende och korttidsboende samt utförare av daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning och personlig assistans.

Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad. Staden ska fortsätta sitt arbete med att avskaffa kvarstående enkelt avhjälpna hinder och öka såväl den fysiska tillgängligheten som tillgängligheten och delaktigheten i samhället i stort.

Stadens arbete ska präglas av ett tydligt fokus på den enskilda stockholmare. Alla personer med funktionsnedsättning ska erbjudas en god omsorg, stöd och service. Den enskildes rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skäligen tid ska följas. Biståndsbedömningen förs över från stadsdelsnämnderna till socialnämnden.

Personer med funktionsnedsättning ska ges ett värdigt bemötande i sina kontakter med personal hos stadens nämnder, bolag och samarbetspartners. Här är Stockholms stads bemötandeguide, som har tagits fram av socialnämnden i samråd med funktionshinderrörelsen, ett viktigt redskap.

Personer som bor i gruppboende eller servicelägenhet ska ha rätt till en stödperson. Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att kommunicera med staden eller att utnyttja e-tjänster ska i största möjliga mån vara lika god som för övriga invånare.

Information som publiceras på stadens webbplats ska även vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Förbättringsförslag ska tas fram i dialog med funktionshinderrörelsen.

Deltagarna i daglig verksamhet ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta med arbetsmarknadsnämnden i syfte att visa vägar till arbete.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser till barn och ungdomar som riskerar att fara illa eller som genom kriminalitet och missbruk riskerar att skada sin egen hälsa och utveckling. Tidiga insatser är av central betydelse. Nämnderna ansvarar också för insatser till vuxna med behov av stöd och hjälp för att komma ifrån missbruk eller som är i behov av annat stöd, till exempel våldsutsatta kvinnor, hemlösa och anhöriga till missbrukare. En god och kvalitativ öppenvård ska prioriteras i syfte att förebygga och minska institutionsvården. I ansvaret ingår även att tillhandahålla anpassat boende och boendestöd samt arbete och sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnderna ansvarar även för att i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och gymnasienämnden arbeta med uppföljningsansvaret för 16–19-åringar.

Individ- och familjeomsorgen utgör kärnan i stadsdelsnämndernas uppdrag som geografiska socialnämnder. En rad utmaningar kan identifieras inom området för de kommande åren. I takt med stadens befolkningsutveckling kommer antalet personer i behov av stöd och insatser kopplade till området att öka. Antalet barn och unga ökar och så även antalet anmälningar och utredningar om barn som far illa. Målgrupperna förändras också och inom såväl vuxna missbruk som socialpsykiatri är utvecklingen ökade diagnoser och komplexa vårdbehov. Förändringar i målgrupper ställer krav på ett kvalificerat stöd som kan anpassas utifrån den enskildes behov. Området påverkas också av nya och/eller reviderade föreskrifter och allmänna råd samt nationella riktlinjer. Detta ställer sammantaget allt högre krav på en effektiv, rättssäker och kvalitativ socialtjänst. För att säkerställa en hög kvalitet är det av vikt att spetskompetens finns tillgänglig inom organisationerna. Större enheter underlättar det arbetet och möjliggör – givet adekvat finansiering – ökad förmåga att koncentrera resurser där det är mest angeläget.

Personalomsättning bland socialsekreterare är en stor utmaning inom stadens socialtjänst och det kommer behövas kraftfulla insatser för att bibehålla och rekrytera nya medarbetare. Större enheter med möjlighet till specialisering och utveckling kan hjälpa för att både öka attraktionskraften hos stadens socialtjänst och möjligheten att få de anställda att över tid trivas och stanna inom verksamheterna.

Stockholm ska vara världsledande i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Staden ska arbeta med vetenskapliga arbetssätt för att skapa trygghet såväl i utemiljön som i hemmen. Socialtjänst, sjukvård, polis, skola och det civila samhället ska arbeta tätt tillsammans för att förebygga att människor far illa och reagerar snabbt och effektivt om det ändå sker.

Socialtjänstens arbete ska grundas på respekt för den enskilda individens önskemål och val. Den enskilde ska också ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av sin insats. I detta arbete ska möjligheten att ta stöd av den enskildes sociala nätverk beaktas. Arbetet ska baseras på kunskaper och erfarenheter där metoder och insatser ska vara evidensbaserade och visa på goda resultat. Nämnderna ska mäta och följa upp resultatet av beslutade och utförda insatser.

Förstärkt barnrättsperspektiv

Barnrättsperspektivet inom socialtjänsten har stärkts under de senaste åren. Kraven på barn och ungas delaktighet och rätt till relevant information är förankrade i socialtjänstlagen. Bland annat fastslår socialtjänstlagen att barnets bästa ska vara avgörande vid beslut och andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Barns delaktighet i utredningsarbetet är ett viktigt utvecklingsområde som fortsatt ska prioriteras. Stadens socialtjänst behöver ha fokus på att öka brukarmedverkan, delaktighet och dialog med barn och unga. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt prioritera uppföljning av placerade barn och unga samt barn som lever med våld i nära relationer. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden utreda hur barnens rätt till självbestämmande och integritet kan stärkas inom psykiatrin.

Barn och unga i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. I stadens riktlinjer för familjehemsvård har barnperspektivet förstärkts och vikten av att göra barn delaktiga har förtydligats i hela handlägningsprocessen. Stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska fortsatt utveckla rutiner för tillsyn, uppföljning och utredning av familjehem och följa upp att stadens riktlinjer för familjehemsvård efterlevs. Nämnderna ska även verka för rekrytering av fler familjehem.

Förebyggande arbete och tidiga insatser för barn och unga

En god skolgång utgör en av de främsta skyddsfaktorerna för barn som riskerar att fara illa. Samverkan mellan skolan och socialtjänsten ska intensifieras för att uppnå en tydligare helhetssyn kring de barn som far illa eller riskerar att fara illa. Föräldrastödsinsatser som ger goda effekter ska prioriteras. Föräldrastödsprogram som Komet och ABC ska erbjudas föräldrar i förebyggande syfte.

Ungdomsjourens uppsökande verksamhet riktade till unga i riskmiljöer ska utökas till fler områden. Ungdomsjouren ska samfinansieras med kommuner i länet, vars ungdomar befinner sig i Stockholms stad.

Socialekreterarnas närvaro på nätet ska öka och fler socialekreterare ska arbeta ute i fält. Ensamkommande barn-teamet (EKB) inom ungdomsjouren ska särskilt förstärkas med fler socialekreterare.

Stadsdelsnämnderna ska erbjuda en god öppenvård som alternativ till slutenvård. Intentionen ska vara färre placeringar på institution och att hitta former för insatser på hemmaplan. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt utveckla arbetet för att stärka stödet för barn och unga med

psykisk ohälsa. Samverkan mellan socialtjänst, skola och hälso- och sjukvården är en viktig del i detta arbete.

För att möta barns och ungas behov behöver staden använda samma arenor som de unga. Digitala tjänster ska utvecklas för att öka tillgängligheten och nå nya grupper. Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande genom att skapa meningsfull sysselsättning för barn och ungdomar under sommarmånaderna, exempelvis genom feriearbeten, dagkollo och samarbete med idrottsföreningar och andra organisationer. Stadens uppsökande arbete med bland annat fältassistenter ska fortgå.

Föräldrastödprogram

Barnhälsovårdsprogrammet för förstagångsföräldrar, riktade till socioekonomiskt utsatta områden, ska fortsätta och utökas till fler områden vid behov. Programmet syftar till att förbättra barns hälsa genom att stödja föräldrarna och öka deras kunskap om barn samt skapa kontakter med omgivande samhälle. Programmet sker i samverkan mellan socialtjänsten och BVC. Deltagarna i programmet erbjuds hembesök av en föräldrarådgivare samt en sjuksköterska.

Projektet Stella, som syftar till att ge stöd till föräldrar som fräntas vårdnaden om sitt barn och stärka föräldrarnas förutsättningar till samarbete med socialtjänst och familjehem, permanentas. Efter utveckling i projektform är det angeläget att verksamheten permanentas och att stödinsatserna kommer alla stadsdelar till del.

Familjehem

Upphandling av familjehem ska ske centralt med gemensamma ramavtal för hela staden. Vid placering av barn och unga ska staden ingå avtal med respektive familjehem. Höga krav ska ställas på utförarna, exempelvis ska familjehem erbjuda språkstöd, läxhjälp och samhällsintroduktion. Vid granskning av familjehem ska stabilitet i den ekonomiska situationen och familjens förmodade syfte vägas in som en lämplighetsfaktor i bedömningen.

Barn som placeras i familje- och jourhem är i behov av en trygg tillvaro. Felplaceringar och barn som far illa i familjehem måste noggrant följas upp och åtgärdas. En kartläggning av antalet placerade barn i stadsdelarna ska genomföras, liksom en grundlig genomlysning av antalet familjehem, för att säkerställa att samtliga har genomgått en utredning. Olämpliga familjehem ska registreras. För att undvika att undermåliga familjehem används i andra kommuner är samverkan över kommungränserna avgörande. Registrering och kartläggning av familjehem bör därför ske inom ramen för Kommunförbundet Stockholms län (KSL).

Drog- och brottsförebyggande arbete

Nämndernas drogförebyggande arbete ska fortsatt prioriteras. Preventionsenheterna ska arbeta för att minska de riskfaktorer som identifierats. Stockholmsenkäten är ett viktigt verktyg för stadens framtida planering inom preventionsområdet. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandahålla platser för ungdomstjänst. Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas senast efter 24 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott.

Arbetet med sociala insatsgrupper är fortsatt prioriterat och alla stadsdelsnämnder förutsätts använda denna arbetsmetod. Socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna ska arbeta koordinerat och samordnat med målgruppen 20–29 år.

Avhoppare från kriminell livsstil ska vara en tydlig målgrupp för socialtjänsten. Alla stadsdelsnämnder ska ha en samordnare med särskilt ansvar för avhoppare, arbetet ska ske i samverkan med polis och den nationella samordnaren.

Missbruk och beroende

Stadens socialtjänst behöver stärka kunskapen och utveckla arbetsmetoder, stödinsatser och boenden för målgrupperna samsjukliga och unga vuxna i missbruk och beroende. Stadsdelsnämnderna får i uppdrag att tillsammans med socialnämnden påbörja arbetet med att sprida Maria ungdoms verksamhet över staden via mini-marior.

Unga vuxna med etablerat missbruk behöver erbjudas kunskapsbaserad vård- och behandlingsinsatser som är anpassade till deras behov. Unga i riskzon och personer i tidigt skede av missbruk ska erbjudas lättillgängliga insatser.

Allt fler personer med missbruksproblematik får diagnosen neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Stadens socialtjänst ska fortsatt utveckla former för samverkan mellan socialtjänst, beroendevård och psykiatri för att forma insatser till denna målgrupp.

Arbete mot hemlöshet

Arbetet mot hemlöshet är ett prioriterat område i staden. Kommunfullmäktige har antagit ett stadsövergripande program som tydliggör inriktningen för det fortsatta hemlöshetsarbetet i Stockholms stad.

Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och nämnderna ska prioritera förebyggande insatser för att undvika att personer hamnar i hemlöshet, exempelvis genom budget- och skuldrådgivning. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen samarbetar för att förebygga vräkningar. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha riktlinjer för vräkningsförebyggande arbete. Ett viktigt led i arbetet mot hemlöshet är tillgången till försöks- och träningslägenheter. Boendefrågorna och boendestödsinsatserna ska därför prioriteras. Stadens boendebestand ska inventeras för att ge flyktingar ett gott mottagande.

Under de senaste åren har en markant ökning skett av antalet personer från andra EU-länder och tredjelandsmedborgare som vistas i Stockholm utan försörjning och boende. Detta kräver omfattande insatser från stadens socialtjänst, bland annat i form av uppsökande verksamhet samt insatser från ideella föreningar som får bidrag från socialnämnden. Projekt Vinternatt ska fortgå och arbetet ska föras i dialog med Stadsmissionen, Frälsningsarmén och andra frivilligorganisationer. Staden ska även tillsätta en samordnare som arbetar tillsammans med andra myndigheter som bland annat polisen för att utreda misstänkt människohandel och organiserad brottslighet såsom prostitution.

Ensamkommande barn

Många ensamkommande barn söker sig till Sverige och Stockholm. Detta ställer stora krav på stadens insatser och möjlighet att tillgodose behoven för de som placeras i Stockholm för att säkra en snabb integrering. Stockholms arbete och mottagande för ensamkommande barn ska ses över och effektiviseras för att kunna möta dagens utmaningar på bästa möjliga sätt för både de unga och för stadens medarbetare ur ett långsiktigt perspektiv.

För att åstadkomma en rättvisare fördelning av ensamkommande barn mellan stadsdelarna samt en tydligare arbetsfördelning inom socialtjänsten behövs kraftfulla och centralt samordnade stadsövergripande insatser.

Stadens medarbetare ska känna trygghet och ett stöd i det arbete som görs och de ensamkommande ska uppleva Stockholm som en stad där möjligheterna till en god framtid finns. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden, skolnämnden, gymnasienämnden, överförmyndarnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadens bostadsbolag samt andra berörda instanser utveckla rutiner för att säkra mottagande, integration, skolgång och bostäder för ensamkommande barn.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans socialnämnden och andra berörda aktörer arbeta fram rutiner för att säkra överlämning av de stöd och insatser som behövs i de fall familjer till tidigare ensamkommande barn har kommit till Stockholm, så att ingen faller mellan stolarna.

Socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att sysselsättningen bland personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning förbättras. Alternativen behöver anpassas efter individen och därför upparbetas kontakter med företagare i närmiljön för att åstadkomma ett mer varierat utbud. Därmed sprids även kunskap till företagen om vad målgruppen kan bidra med.

Socialnämnden har i samverkan med stadsdelsnämnderna och intresse-/brukarorganisationer tagit fram en handlingsplan för utveckling av socialpsykiatri i staden. Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med socialnämnden planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk funktionsnedsättning. Planering och genomförande ska utgå från handlingsplanen för utveckling av socialpsykiatri. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda hur barnens rätt till självbestämmande och integritet kan stärkas inom psykiatri.

Våld i nära relationer

Arbetet mot våld i nära relationer ska prioriteras av samtliga nämnder. Stadsdelsnämnderna ska utveckla rutiner och metoder för att inventera målgrupperna och för att upptäcka våldet och hitta våldsutsatta. Varje stadsdelsnämnd ska ha ett våld i nära relationsteam som även ska vända sig till män. Ett större fokus behöver läggas på att utveckla det preventiva arbetet för att angripa våldets ursprung. Arbetet med ökade insatser till våldsutövare behöver utvecklas. Det ska finnas ett tydligt barnperspektiv i alla utredningar av vuxna som utsätts för våld, alternativt vuxna som utövar våld. Det ska alltid inledas en utredning när socialtjänsten får kännedom om att ett barn lever med våld i nära relation.

Riktade medel för arbetet mot våld i nära relationer baseras idag på fördelningsnyckeln för ekonomiskt bistånd. Fördelning av medel ska istället utgå från en kartläggning av den faktiska omfattningen av våld i nära relationer. Våld i nära relationer är en allvarlig folkhälsofråga som får stora konsekvenser för de drabbade. Alla som utsätts för våld har rätt till lika stöd oavsett inkomst.

Relationsvåldscentrum Sydosts (RVCS) stödverksamhet för personer som varit utsatta för våld samt för personer som har använt våld mot någon närstående, ska centraliseras i syfte att erbjuda stadens invånare tillgång till samma stöd oavsett var i staden de bor.

Barn som drabbats av våld i nära relation ska få möjlighet till Tryggare barn. Metoder som Signs of Safety och Caring Dads kan med fördel användas.

Även män drabbas av våld i nära relationer. Arbetet med våld i nära relationer ska inkludera olika målgrupper och kompetensen kring detta ska stärkas hos berörd personal. Staden ska erbjuda platser på skyddat boende för män. Flera par som är utsatta för hedersrelaterade hot bör ges plats på skyddade boenden. Stockholms stad ska som huvudstad också verka mot regeringen för tryggare och stabilare förutsättningar för kvinnojourer och skyddade boenden med nationellt intag.

Det är av stor vikt att stadsdelsnämnderna, socialnämnden samt skolnämnden och gymnasienämnden utformar regelverk och ekonomiskt stöd på ett sätt som garanterar skolgång eller pedagogisk verksamhet för de barn som tvingas leva under skydd, exempelvis på kvinnojourerna.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Origo, det länsgemensamma resurscentret för hedersrelaterat våld och förtryck, ska fortsätta vara ett samlat kunskapscenter för unga. Staden ska verka för att Origos uppdrag utökas till att även arbeta med förebyggande insatser riktade mot unga samt med information och ökad kunskap till relevanta verksamheter som möter unga i sitt dagliga arbete. Origo ska arbeta aktivt för att uppmärksamma de pojkar som tvingas upprätthålla hedersnormer. Fler par som är utsatta för hedersrelaterade hot bör ges plats på skyddade boenden. Riktade stöd ska ges till verksamheter som arbetar för att motverka hedersproblematik.

Våldsbejakande extremism

Stockholms stad ska arbeta enligt de nya stadsövergripande riktlinjerna för våldsbejakande extremism. Stadsdelsnämnderna får i uppdrag att snarast arbeta fram lokala handlingsplaner. All stadens verksamhet ska bygga på forskning och beprövad erfarenhet.

Ekonomiska bidrag ska fräntas aktörer som upplåter en plattform för våldsbejakande extremism. Bidrag ska följas upp noggrant och utvärderas av den bidragsgivande nämnden.

Community Work

Konceptet Community Work, som innebär en bred samverkan på olika områden med en mängd lokala aktörer, ska initieras i fler stadsdelar. Den typen av samverkan ger en ökad vuxennärvaro i området och skapar förutsättningar för nära kontakt med föräldrar. Det är ett viktigt verktyg för att skapa social trygghet i stadsdelarna.

Kompetensförsörjning

En relativt hög rörlighet bland socialsekreterare och biståndsbedömare har uppmärksammats inom stadens socialtjänst. Den höga rörligheten får effekter på kvalitet, kontinuitet och arbetsmiljö. För att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och trygga en god kompetensförsörjning är det viktigt att såväl socialnämnden som stadsdelsnämnderna erbjuder nya medarbetare en gedigen introduktion och stöd till medarbetare med kort erfarenhet i form av handledning och mentorskap.

Kommunstyrelsen har i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna haft i uppdrag att ta fram förslag på ett introduktionsprogram för socialsekreterare och biståndsbedömare samt förslag på hur handledning/mentorskap för medarbetare med kort erfarenhet kan genomföras. Detta arbete ska fortsätta under 2017 och implementeras tillsammans med utvecklandet av karriärtjänsten för socialsekreterare. Chefer har en viktig roll i arbetet för att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och en god arbetsmiljö. Chefer behöver goda kunskaper om de krav arbetsgivarrollen ställer. Därför ska kommunstyrelsen i samråd med socialnämnden arbeta stadsövergripande med ledarutvecklingsprogram inom socialtjänsten.

Evidensbaserade metoder

De arbetssätt som stadens socialtjänst använder sig av ska vara evidensbaserade. Arbetet inom individ- och familjeomsorgen bedrivs alltmer utifrån kunskapsbaserade metoder, aktuell forskning samt resultatbaserat arbetssätt. Utvecklingen behöver fortsätta men arbetet och metoderna behöver framförallt också noga dokumenteras, följas upp och utvärderas för att kunna sprida erfarenheter och goda exempel inom staden.

Utbildningssatsning

I socialnämndens budget ingår medel för utbildningsinsatser för verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg som ska användas till utbildningsinsatser inom bas- och specialistnivå. Prioriterade områden är samverkansfrågor, barnperspektiv, MI (motiverande samtal), utförardokumentation och bemötandefrågor i det sociala arbetet.

Stadsmiljöverksamhet

Staden står inför stora investeringsbehov inom området och ett ökat slitage på befintlig parkmark med anledning av befolkningstillväxten. För att möta denna utveckling ska en koncentration till en stadsövergripande nämnd och därmed en ökad prioriteringsförmåga underlätta arbetet. Ansvar för skötsel och underhåll samt renhållning av parker, naturområden, parkvägar och naturreservat övergår därför till trafiknämnden från och med den 1 januari 2017.

Likaså överförs stadsdelsnämndernas återstående investeringsbudgetar för stadsmiljöinvesteringar till trafikinämnden, som får ett utökat ansvar att i samråd med stadsdelsnämnderna prioritera och fördela 195,0 mnkr. I syfte att samordna stadens motionsspår ska samtliga motionsspår samlas under idrottsnämnden.

Ekonomiskt bistånd

Stadsdelsnämnderna ansvarar för myndighetsutövning gentemot enskilda medborgare som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Dessutom ansvarar stadsdelsnämnderna för insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande.

Stadens arbete med ekonomiskt bistånd ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. Ett viktigt syfte med det utvecklingsarbete som bedrivits inom det ekonomiska biståndet är att samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök samt vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Socialnämnden ska främja en fortsatt utveckling av detta arbete. Staden ska aktivt arbeta med att motverka, identifiera och utreda felaktiga utbetalningar.

Målsättningen med arbetet är att, vid sidan om att säkerställa ett kortvarigt ekonomiskt stöd till de som uppfyller socialtjänstlagens krav, minimera antalet bidragsberoende stockholmare. Erfarenheten visar att förstärkt handläggning inom ekonomiskt bistånd för att förstärka arbetet med initial och fördjupad bedömning har positiv effekt. I framtiden kommer det ställas krav på en förmåga till ökad – i huvudsak digital – förmåga till samverkan med andra myndigheter och inte minst Försäkringskassan. Kompetens för att klara denna samverkan måste säkerställas och kan enklare ske i större organisationer än mindre.

Bidragssystemen ska ge alla en grundläggande trygghet under perioder man inte kan arbeta och försörja sig själv. Samtidigt måste arbetet med att främja rehabiliterande insatser för mottagare av ekonomiskt bistånd utvecklas och drivkrafter för att arbeta stärkas för att inte riskera att förpassa människor i ett livslångt utanförskap och bidragsberoende. Mot bakgrund av detta ska ett bidragstak i försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl införas. Socialnämnden får i uppdrag att komplettera riktlinjerna för ekonomiskt bistånd i detta syfte.

Det finns skäl att utveckla arbetet med att främja rehabiliterande insatser för mottagare av ekonomiskt bistånd, för att få tillbaka människor i arbete och minska biståndsbehovet. Socialnämnden ska, tillsammans med representanter från stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden, etablera samverkan med Försäkringskassan i syfte att utforma rutiner för samarbete när personer med ekonomiskt bistånd är i behov av stöd för samordning av rehabilitering.

Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan.

Arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att erbjuda ungdomar feriearbeten. Stadsdelsnämnderna ska aktivt stödja arbetsmarknadsnämnden i arbetet med arbetsmarknadsåtgärder vilket

omfattar ett ansvar för att bereda platser för praktiktillfällen och för offentligt skyddade arbeten samt andra insatser som syftar till att den enskilde ska bli självförsörjande.

Stockholms stad ska verka för att förbereda och rusta fler för det första jobbet och vara en region som drar till sig människor från andra delar av Sverige och världen, öppen för den mångfald av kulturer som det innebär. Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska få en snabb introduktion där staden samarbetar med föreningar och arbetsliv för att människor ska lära sig ett nytt språk, en ny kultur och hitta ett nytt arbete.

Ansvar för verksamheten flyttas från stadsdelsnämnderna till arbetsmarknadsnämnden avseende arbetsmarknadsinsatser för personer som står längre ifrån arbetsmarknaden. För att möta behovet från stadsdelsnämnderna och effektivisera resursutnyttjandet utvidgas Jobbtorg Stockholms uppdrag till att även omfatta grupper som behöver arbetsträning eller annan arbetsmarknadsinsats parallellt med sociala stödinsatser av olika slag. Förslaget innebär att ansvaret för stadens arbetsmarknadsinsatser samlas hos arbetsmarknadsnämnden.

Förändringen medför ökad enhetlighet, det blir lättare att säkerställa att alla erbjuds samma typ av insatser oavsett vilken i stadsdel man bor, förbättrade förutsättningar för att skapa en kedja av insatser mellan arbetsmarknadsverksamheterna och jobbtorgen vilket motverkar risken att sökanden får upprepa samma insatser. Sökanden kan erbjudas ett större utbud av insatser för arbetsförberedelse genom att de ges tillgång till stadens alla arbetsmarknadsinsatser. Samverkan med Arbetsförmedlingen underlättas eftersom det kan ske via en ingång.

Särskilt uttalande

Peter Öberg (L)

Utöver den alliansgemensamma text som inleder alliansens särskilda uttalanden avseende majoritetens verksamhetsplan och budget för 2017 vill (L) framföra följande:

Vi värnar välfärdens kärna

Liberalerna föreslår satsningar på välfärdens kärnverksamheter med sänkt skattenivå. På så sätt kombinerar vi ansvarstagande för välfärden med en politik för fortsatt tillväxt och konkurrenskraft. Vi lyckas göra detta genom att prioritera satsningar som gör konkret skillnad för stadsdelens invånare, inte minst de som allra mest behöver samhällets hjälp och stöd, framför majoritetens symbolpolitik.

För oss liberaler kommer kvalitet och valfrihet alltid före driftsform. Den rödgrönrosa majoriteten i stadsdelarna driver en politik där många välfungerande och populära verksamheter som drivs av fristående anordnare nu återkommunaliseras inom snart sagt samtliga verksamhetsområden. Det är inte att sätta brukarnas och skattebetalarnas behov främst.

Förskoleverksamhet

Det liberala Stockholm ska vara den öppna världsstad där varje ung människa får chansen att utvecklas och välja hur livet ska se ut. I förskolan ska varje barn kunna utvecklas och växa, oavsett förutsättningar hemifrån. Under de två gångna mandatperioderna har förskolan varit en av stadens mest uppskattade verksamheter, med några av landets minsta barngrupper, genomgående en hög kvalitet och en stor mångfald i pedagogiska inriktningar. Detta måste värnas, samtidigt som det blir enklare för föräldrar att välja förskola och att vara trygga med att förskolan håller en hög kvalitet.

För många barn är förskolan starten på det livslånga lärandet. Allra viktigast blir förskolans verksamhet för de barn som till exempel inte har med sig det svenska språket hemifrån. Förskolan ska bidra till att alla barn får stifta bekantskap med böcker och läsning, med matematik och naturkunskap.

Taken på 14 respektive 18 barn per grupp ska hållas. Det är oroväckande att flera stadsdelar rapporterat om större barngrupper, sänkt personaltäthet och nedskärning av annan verksamhet.

I Liberalernas Stockholm håller förskolan, kommunal såväl som fristående, hög kvalitet, är trygg, och har ett genomtänkt pedagogiskt fokus.

Höjda löner för förskollärarna är en förutsättning för att fortsätta höja kvaliteten i förskolan. I Liberalernas budgetförslag gör vi satsningar på höjd schablon och höjda löner för förskollärare. Dessa medel är öronmärkta och kan inte användas till annan verksamhet i stadsdelen.

För att inte urholka förskolans kvalitet, försvåra schemaläggning och organisation, eller leda till större barngrupper, ska barn till föräldrar som är föräldralediga även framgent ha rätt till plats 30 timmar i veckan.

Föräldrar och barn ska erbjudas valfrihet, mångfald och en förskola i världsklass. Rätten att själv välja vilken förskola barnet ska gå i ska värnas. Fristående alternativ ökar den pedagogiska mångfalden och föräldrarnas valfrihet.

Antalet barn i förskoleåldern fortsätter att öka i Stockholm. Förskoleutbyggnaden måste fortsätta i takt med att staden växer. Vid planeringen av nya stadsdelar och i stadsdelar där antalet barn förväntas öka måste stadens centrala förvaltningar prioritera förskoleutbyggnad. Förskolor, skolor och kollektivtrafik ska planeras in från början när staden bygger nya bostadsområden. Staden ska hålla fast vid det så kallade förskoletalet vid planering av nya stadsdelar. Alla familjer ska kunna få en förskoleplats i sitt närområde och barnomsorgsgarantin ska hållas.

Verksamhet för barn, kultur och fritid

I det liberala Stockholm har alla barn rätt till en trygg uppväxt under goda levnadsvillkor. I stadsdelarna bedrivs en angelägen och viktig verksamhet i både kommunala verksamheter

och i fristående verksamheter för att ge alla unga i Stockholm tillgång till ett stimulerande utbud av fritidsaktiviteter. Detta ska värnas och utvecklas.

En aktiv och drogfri fritid minskar risken att ungdomar hamnar snett. Genom ett levande förenings- och idrottsliv över hela staden, liksom god tillgång till öppna verksamheter för ungdomar genom fritidsklubbar, fritidsgårdar, ungdomsmottagningar och andra stödjande insatser från staden ska alla ungdomar ges förutsättningar till en trygg uppväxt.

Staden ska tillhandahålla en god fritidsverksamhet för barn och ungdomar. I samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer ska en mångfald av verksamheter för barn och unga erbjudas. Det är angeläget att man i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar tar särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Majoriteten har under detta område anslagit 40 mnkr för demokratiutveckling och utvecklingsprogram. Det är oklart vad dessa medel ska gå till. Vi ser redan en stor risk att de försvinner i byråkrati och diverse projekt som inte gör någon meningsfull skillnad för barn och unga i Stockholm. Liberalerna föreslår att pengarna istället används för att finansiera satsningar inom skolan och socialtjänsten som tydligare kommer barn och unga till del.

Äldreomsorg

I Liberalernas Stockholm är vi individer hela livet. Även när vi behöver stöd och hjälp från andra har vi rätt till respekt för våra behov, våra livsval och våra intressen.

I vårt Stockholm är det alltid den enskilde medborgaren som bestämmer över sitt liv, inte politikerna. Liberalerna försvarar äldres rätt att välja, medan majoriteten vill inskränka valfriheten. Lagen om valfrihetssystem (LOV) är en förutsättning för fungerande valfrihet och lika villkor för mindre aktörer, och ska finnas kvar. Valfrihet ska införas för servicehus.

Äldreomsorgen ska hålla hög kvalitet. De äldre ska kunna känna sig trygga och omsorgen ska uppfylla deras behov och ta hänsyn till deras önskemål. Det är viktigt att äldre bemöts med respekt för sin värdighet och sina livsval och att de ges möjlighet att påverka sin egen livssituation och omsorg.

Ibland framstår det som att hög kvalitet inom äldreomsorgen endast är en fråga om pengar. Det stämmer inte. Det krävs också ett flexibelt ledarskap, en tydlig värdegrund och en effektiv administration. Men kvalitet förutsätter också ekonomiska resurser. Med mer resurser kan personaltätheten öka och större satsningar göras på kompetensutveckling och vidareutbildning. Fler kan motiveras att stanna i yrket längre. Vi höjer därför hemtjänstpengen jämfört med majoritetens förslag.

I dagsläget finns det lediga platser på servicehusen, samtidigt som 43 procent av de sökande fick avslag, enligt siffror från 2015. Personer över 85 år som så önskar ska ges plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, med början 1 juli 2017.

Fullmäktige har antagit nya riktlinjer som förtydligar att ålder och ensamhet ska tillmätas större betydelse vid bedömningen av behov av särskilt boende. De nya riktlinjerna har dock

inte fått någon verklig effekt. Därför ska delegationen till stadsdelsförvaltningarnas tjänstemän att besluta om avslag på ansökningar om plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende dras in. Avslagsbeslut ska godkännas av stadsdelsnämndernas sociala delegationer.

Äldre som har omfattande behov av hemtjänst och som vill flytta till vård- och omsorgsboende ska alltid få möjlighet att göra det om det inte medför några extra kostnader för stadsdelsnämnderna.

Rehabiliterande och hälsofrämjande insatser ska vara ett prioriterat område. Att kunna komma ut från sin bostad är mycket betydelsefullt. Stadsdelsnämnderna ska ta fram en plan för hälsofrämjande och förebyggande insatser för äldre och i samverkan med äldrenämnden ta del av forskning på detta område.

Stadsdelsnämndens verksamheter för äldre ska hålla öppet även under sommar och storhelger. Det är just på sommaren, när släkt och vänner är bortresta, som man har störst behov av att kunna träffa andra.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

I Liberalernas Stockholm ska alla människor tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte. Personer med funktionsnedsättning ska, så långt det är möjligt, ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv och att ha ett arbete att gå till.

Majoriteten höjer schablonen men lägger samtidigt ett generellt effektiviseringsbeting vilket gör att schablonhöjningarna blir mycket små i reala termer. Vi anser till skillnad från majoriteten att ambitionsnivån i arbetet med personer med funktionsnedsättning måste öka och föreslår därför att kravet på effektivisering ska tas bort.

Liberalerna värnar den personliga assistansen. Vi tillskjuter extra medel för att upprätthålla en god kvalitet i stadsdelsnämndernas egen regi-verksamhet när regeringens låga uppräknings av assistansersättningen hotar kvaliteten.

Rätten att välja boende, daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning, korttidstillsyn och personlig assistans ska värnas. Stadsdelarna bör kunna konkurrera om driften av upphandlad verksamhet, men ideologiskt motiverade återkommunaliseringar av välfungerande verksamheter ska inte förekomma. Sedan maktskiftet har staden fattat beslut om ett antal omotiverade och illa förberedda återkommunaliseringar av upphandlade verksamheter. Genom att stoppa sådana återkommunaliseringar kan valfriheten för brukarna värnas och staden spara in på omställningskostnader.

Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad. Staden ska fortsätta sitt arbete med att avskaffa kvarstående enkelt avhjälpta hinder och för att öka tillgängligheten i samhället.

Fler bostäder ska byggas för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning. Det är framför allt viktigt att bostäder för personer med funktionsnedsättning i ett tidigt skede planeras in i nya stadsdelar. Det är viktigt att nya bostäder byggs med en hyresnivå som de boende förmår betala.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

I Liberalernas Stockholm har alla barn samma rätt till en trygg uppväxt utan hot, fattigdom eller övergrepp, och samma möjligheter att kunna skapa sig en bra framtid. Tidiga insatser för utsatta barn är av central betydelse. Alla inblandade aktörer ska arbeta tätt tillsammans för att förebygga att barn och vuxna får illa och reagera snabbt och effektivt om det ändå sker. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.

Personalomsättningen bland socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården är hög i många stadsdelar. Nyanställda socialsekreterare får ta ansvar för ett stort antal krävande ärenden utan tillräcklig handledning eller möjlighet till kollegialt lärande. Det krävs ett genomgripande lyft av socialsekreterarnas situation, där hela arbetssituationen och arbetsmiljön måste förbättras.

Socialsekreterarna måste få större möjlighet att göra karriär inom sitt yrke. Lönen för de socialsekreterare som arbetar med barn- och ungdomsärenden bör höjas med i genomsnitt 1500 kr/månad i ett första steg.

Möjligheter till kompetensutveckling och vidareutbildning är avgörande för god kvalitet och för att staden ska vara en attraktiv arbetsgivare. Vi föreslår en kompetenspeng för varje socialsekreterare.

Allt fler socialsekreterare utsätts idag för hot. Detta är oacceptabelt och måste tas på största allvar. Stadsdelsnämnden ska ha strategier för att stödja personal som utsätts.

Insatser för kvinnofrid och arbetet mot våld i nära relationer ska fortsatt prioriteras av samtliga nämnder. Ambitionsnivån i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck måste höjas. Vi föreslår att sammanlagt 15 mnkr anslås till stadsdelsnämndernas arbete mot hedersvåldet. Pengarna ska gå till fortbildning av personal, ökade möjligheter till samverkan mellan stadsdelarnas socialtjänst, Origo, skola, civilsamhälle och polis, mer resurser för socialtjänstens arbete i främsta linjen, samt utvärdering av genomförda insatser.

Alla som behöver budget- och skuldrådgivning ska bli erbjudna ett personligt möte. Det är särskilt viktigt att familjer med barn snabbt erbjuds rådgivning. Inga barnfamiljer ska behöva vänta mer än en vecka på att få sitt första budget- och skuldrådgivningssamtal, och hyresrådgivare ska införas i alla stadsdelar.

Barn och ungdomar i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. Den som engagerar sig som förälder i ett familjehem ska erbjudas ett starkt stöd från socialtjänsten. Rekruttering av

familjehem för ensamkommande flyktingbarn och flyktingungdomar är prioriterad och ska fortsätta.

Kvalitetssäkringen av placeringar av barn utanför det egna hemmet måste fortsatt vara ett prioriterat område. Alla barn har rätt att komma till ett hem som förmår ge dem en bra uppväxt. Antalet placeringar av ensamkommande flyktingbarn har ökat kraftigt och stadsdelsnämnderna har en mycket viktig uppgift i att följa upp kvaliteten i dessa hem. Barn som placerats hos närstående har samma rätt till en god uppväxtmiljö som andra barn och kvaliteten i dessa placeringar ska särskilt säkras.

Det är viktigt att familjehem har kompetens att bemöta barn som placerats på grund av hedersproblematik i det ordinarie hemmet.

Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas senast efter 48 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott.

De elever som har de sämsta förutsättningarna hemma ska ha bäst förutsättningar i skolan. Skolan är den viktigaste skyddsfaktorn för barn som far illa. För att uppmärksamma barns behov samarbetar skolan enligt de samverkansöverenskommelser som finns mellan stadsdelsnämnderna och skolan. Stadsdelsnämnden ska se till att samverkansöverenskommelserna hålls aktuella och verka för att fler friskolor deltar i samverkan.

Stadsdelsnämnden ska ha beredskap för att samverka med stadens bostadsbolag för att förebygga äldres hemlöshet. Innan vräkning kan ske av en person över 75 år ska socialtjänsten göra en genomgång av personens ekonomi och se om det finns sätt att komma till rätta med hyressituationen.

Stadsmiljöverksamhet

I Liberalernas Stockholm trivs folk i sin vardag. Att få bo och röra sig i levande, trygga och välskötta stadsmiljöer ger många frihetsdimensioner i livet. Vi är övertygade om att det de som bor i en stadsdel som vet bäst vad de vill ha och behöver och därför ska stadsdelsnämnderna ha möjlighet att göra sina egna prioriteringar inom stadsmiljöområdet.

Stockholm är en av världens vackraste storstäder med en unik kombination av storstadens puls och naturens lugn. Här finns en mångfald av attraktiva stadsmiljöer med egna identiteter, som skapar möjligheter för stockholmarna att välja vilken del av staden som passar ens egen livssituation och livsstil. Gemensamt för stadens alla stadsmiljöer ska vara att de är rena, snygga och trygga.

Det är viktigt att också stadsdelsnämnderna arbetar övergripande kring trygghetsfrågorna, och lär av varandras goda exempel. Arbetet ska bedrivas i nära samarbete med föreningar, polis, brandförsvaret, fastighetsägare och föräldrar. Liberalerna tilldelar stadsdelsnämnderna 10 mnkr i en särskild trygghetssatsning för att förbättra såväl den sociala som den fysiska tryggheten. Kommunstyrelsen ska bistå stadsdelsnämnderna i detta arbete.

Stockholm ska vara klotterfritt och det ska vara rent och städat på allmänna platser såsom gator, torg och parker. Det är viktigt att stadens klottergaranti fungerar i praktiken, vilket innebär att klottersanering, ska ske inom 24 timmar efter anmälan. Den nuvarande majoriteten avskaffade den tidigare garantin för tömning av papperskorgar inom 24 timmar och vi vill återinföra den igen. Medborgarna i staden ser ingen skillnad på klotter på en kommunal eller privatägd fastighet därför ska även privata fastighetsägare kunna ansluta sig till 24-timmarsgarantin.

I arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla har stadsdelsnämnderna ett viktigt ansvar. Tillgänglighetsfrågorna ska vara en naturlig beståndsdel i den dagliga verksamheten.

Lekplatser ska utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem och vid renovering ska hänsyn tas till tillgänglighetsskapande åtgärder. Parkvägar och parkbänkar ska tillgänglighetsanpassas. Arbetet med att rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser ska fortgå. Trappor ska vid upprustning kompletteras med ledstänger, barnvagnsramper och kontrastmarkering.

Ekonomiskt bistånd

I Liberalernas Stockholm har så många personer som möjligt ett jobb att gå till. Att kunna försörja sig själv ger trygghet och frihet att växa.

Det ekonomiska biståndet ska vara en utväg för att hjälpa den som under en viss tid i livet inte har några andra medel till sin försörjning. Inriktningen för politiken är att människor ska gå från bidrag till självförsörjning. En grundläggande prioritering måste vara barns lika rätt till en god uppväxt oavsett familjens omständigheter.

Den politik som Liberalerna och Alliansen bedrev för att hjälpa människor till självförsörjning fortsätter att ge resultat. Antalet hushåll som tar emot ekonomiskt bistånd har fortsatt att sjunka under året, vilket självfallet är glädjande. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna fortsätter att arbeta för att leda människor från bidrag till arbete.

Möjligheten att utöva idrott och delta i kultur är en skyddsfaktor för barn som växer upp i utsatta familjer. Den rödgröna regeringen har beslutat att avskaffa fritidspengen för barnfamiljer som tar emot ekonomiskt bistånd. Istället avsätts samma belopp till en höjning av riksnormen för barnfamiljer. Detta räcker inte i alla lägen för kostnaden för avgift och utrustning i en idrottsverksamhet, i synnerhet inte för äldre barn som har större merkostnader för sitt idrottande.

Staden bör utforma den lokala normen så att alla barn kan delta i fritidsaktiviteter. Vi föreslår att alla barnfamiljer med försörjningsstöd ska kunna ansöka om att avgiften för kulturskola, idrottsförening eller annan regelbunden fritidsverksamhet ska ingå i biståndet.

Sedan 1 juli 2013 gäller nya regler för så kallad jobbstimulans, enligt vilka mottagare av ekonomiskt bistånd får undanta 25 procent av eventuella arbetsinkomster vid bedömning av biståndsbehovet. För att ytterligare stärka incitamenten att gå från bidrag till arbete ska

mottagare av ekonomiskt bistånd i Stockholms stad få undanta 40 procent av arbetsinkomster.

Arbetsmarknadsåtgärder

Att få in en första fot på arbetsmarknaden, och få erfarenhet och referenser, är ett viktigt steg i arbetslivet. Staden ska fortsätta erbjuda ungdomar i Stockholm feriearbeten under både sommar- och vinterferier samt på helgerna. Feriearbetande ungdomar ska kunna erbjudas arbete utanför den egna stadsdelen. I synnerhet viktigt är att stadsdelen arbetar för att ge ungdomar med funktionsnedsättning jobb utifrån vars och ens behov och förutsättningar.

Den styrande majoriteten har ökat antalet sommarjobb, men samtidigt utökat målgruppen till att även omfatta 18-åringar. Resultatet har blivit att fokus har skiftat från kvalitet till kvantitet, och att mindre tid har gått till att ge sommarjobb åt de målgrupper som verkligen behöver det. Det är inte rimligt att unga vuxna, som själva bär ansvaret för sin försörjning, ska konkurrera med ungdomar om de sommarjobb som staden anordnar.

Nämnden ska samverka med det privata näringslivet för att företag ska ta emot fler feriearbetande ungdomar.

Vi hänvisar i övrigt till Liberalernas budgetreservation i kommunfullmäktige.

Ersättaryttrande

Lars Hultkvist (KD)

Kristdemokraterna instämmer i Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande ovan och vill därutöver framföra följande:

- Alla som är över 85 år, upplever oro, otrygghet eller ensamhet och som så önskar ska ha rätt till en plats på ett äldreboende. För det ändamålet avsätter vi 40 miljoner kronor.
- För att få ner barngruppernas storlek till högst tolv för barn 1-3 år och högst 15 för 4-5 år, avsätter vi 40 miljoner kr.
- Den familj som själva vill stå för omsorgen av sina barn skall få 90 procent av kommunens kostnad för en plats i pedagogisk omsorg.
- Rådjur i stads- och villamiljö är vackra men sprider borreliä, utgör en trafikfara och begränsar möjligheterna till trädgårdsodling. Inte minst i Farsta är det angeläget att deras utbredning begränsas.
- I det nya Farsta vill vi ha höga byggnader i centrum, som syns från Nynäshamnsvägen och markerar var Stockholm börjar.

Stadsdelsnämnden i Farsta

Stadsdelsnämnderna har en viktig roll i staden genom att vara en länk mellan stadens centrala nämnder och det lokala samhället samt ansvara för dialog mellan medborgare och stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda. Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, barn, kultur och fritid. Stadsdelsnämnderna ansvarar också för stadsmiljöarbete, viss tillsynsverksamhet, konsumentvägledning, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Stadens sju jobbtorg samt två jobbtorg Unga förstärker stadsdelsnämndernas arbete för att öka sysselsättningen och minska bidragsberoendet.

Kristdemokraterna avvisar majoritetens intentioner att införa direktvalda stadsdelsnämnder. Det är viktigt att regelbundet se över stadsdelsnämndernas uppgifter och struktur. Resursfördelningen till stadsdelsnämnderna.

Systemet för fördelning av resurser utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningens struktur. Det ger stadsdelsnämnderna frihet att själva välja sin organisation. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det förväntade behovet och inte utifrån faktiska kostnader. I fördelningen inkluderas samtliga löpande kostnader för att bedriva en verksamhet inkluderat personal, lokaler, administration och övriga kostnader. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.

Stadsdelsnämnderna ska utifrån att Stockholm växer klara framtida volymförändringar med hög kvalitet inom verksamheterna utifrån de ramar som volymförändringarna ger, men i övrigt med befintliga resurser. Stadsdelsnämnderna ska samverka i syfte att lära av varandra, sprida goda exempel och utveckla effektiviteten.

Arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämnderna ska aktivt stödja arbetsmarknadsnämnden i arbetet med arbetsmarknadsåtgärder. Det omfattar att bereda plats för praktikplatser och offentligt skyddade arbeten samt andra insatser som syftar till att enskilda människor ska kunna stå på egna ben och försörja sig själva.

Feriearbete

Samtliga nämnder och bolag ska bidra till att stadens ungdomar får möjlighet till feriejobb. Den rödgrönrosa majoriteten kunde inför sommaren 2015 enbart erbjuda sommarjobb till hälften av de som sökte. Det krävs ytterligare åtgärder inom detta område, främst ett utvecklat samarbete med det privata näringslivet. Stockholms företagare borde både själva kunna anmäla feriejobb till stadens feriejobbspool, men också bidra till att finansiera kommunala feriejobb om företagets verksamhet gör det svårt att bereda plats för feriejobb på den egna arbetsplatsen. Det är viktigt att staden eftersträvar att ungdomar med funktionsnedsättning erbjuds feriearbete.

En väg in

Stockholms stad ska fortsätta arbeta utifrån den framgångsrika modellen ”En väg in”. Detta arbetssätt möjliggör enhetliga bedömningar för hur man ska arbeta för att stötta människor till egen försörjning. Fokus ska vara på den enskilde och hennes styrkor och utmaningar.

Nyanlända

Kompetensen och metoderna behöver förbättras vad gäller validering av nyanländas utbildning och yrkeserfarenhet. Kristdemokraterna vill vidare individualisera undervisningen i svenska för invandrare och kombinera den med praktik. Flexibiliteten vad gäller undervisningstider ska dessutom vara större. Den som är nyanländ och föräldraledig ska också kunna kombinera föräldraledigheten med språkstudier. Kristdemokraterna vill införa obligatorisk samhällsorientering för alla nyanlända. Det är avgörande att nyanlända får goda kunskaper om de grundläggande värderingar som genomsyrar det svenska samhället. Samhällsorienteringen ska tydligt belysa värdet av demokrati, jämställdhet, yttrandefrihet och vikten av att acceptera olikheter. Utöver detta är goda kunskaper i det svenska språket nödvändigt för etablering på arbetsmarknaden och i samhället i stort.

Utveckla ytterstaden

Alliansen fattade under sin tid i majoritet beslut om flytt av åtta kommunala förvaltningar och bolag från innerstaden till ytterstaden. Den rödgrönrosa majoriteten säger sig vilja satsa på ytterstaden men stoppar nu flera av de planerade flyttarna. Det är en sak att tala vackert om en sammanhållen stad och behovet av utveckling av ytterstaden, en annan sak att visa ledarskap och genomföra de beslut som krävs.

Barnomsorg och förskola

I förskolan ska barnen lägga grunden till ett livslångt lustfyllt lärande, kunna leka, känna trygghet och inhämta kunskaper och värden. Stockholms barn ska erbjudas en förskola och skola i världsklass. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar, kommunala och fristående alternativ, där omsorg, kunskap och lärande står i fokus.

Planering av förskolor

Stockholm växer kraftigt och på flera platser är det nödvändigt att både bygga ut befintliga förskolor och skolor samt att bygga nya. Nämnden är ansvarig för att säkerställa att förskoleplatser finns att tillgå i såväl befintliga områden som exploateringsområden, men det är inte nödvändigt att nämnden ska driva de nya förskolorna. Staden ska i dialog med fristående aktörer även verka för fler fristående alternativ i förskole- och skolplaneringen. Det är angeläget att i samband med förskole- och skolutbyggnad verka för lägre byggkostnader för att på så sätt begränsa framtida hyreskostnader.

För att klara utbyggnaden av förskolelokaler ska alltid möjligheten att utnyttja skollokaler undersökas. Staden ska även samverka med fastighetsägare, näringslivet och andra aktörer för att hitta nya lösningar på behovet av förskolelokaler och platser. Staden ska ha en välkomnande attityd till förskolor på arbetsplatser om arbetsgivare visar intresse av att starta fristående arbetsplatsförskolor. Stadsdelsnämnden ska också verka för att successivt öka antalet förskolor med tillagningskök. Ansvar att uppfylla barnomsorgsgarantin förutsätter

att det finns en långsiktig och framsynt planering av förskolelokaler. Stadsdelsnämnderna har därmed en central roll för att säkra behovet av förskolelokaler i planeringen av nya stadsdelar och ska i det sammanhanget samarbeta med exploaterings- och stadsbyggnadsnämnderna.

Tydliga mål i förskolan

Förskolan bidrar till det livslånga lärandet. Stockholms förskolor ska erbjuda en verksamhet som är rolig, stimulerande och trygg. Tiden i förskolan ska vara en tid av omsorg och lek och av lustfyllt lärande och utgångspunkten ska vara varje barns förmåga, lust och vilja att lära. Stockholms stads förskoleprogram "Framtidens förskola" anger fokus för verksamheten i stadens förskolor. Förskolechefens ledarskap är av avgörande betydelse för förskolans kvalitet. Verksamhetens utveckling kräver ett pedagogiskt ledarskap, som långsiktigt och uthålligt skapar förutsättningar för att arbeta mot uppställda mål och driva ett systematiskt kvalitetsarbete.

Läroplanen för förskolan har förtydligats och kompletterats med nya mål när det gäller språkutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik. Förskolans pedagogiska uppdrag har förtydligats och även förskollärarnas ansvar. Arbetet med matematik och språkutveckling är även fortsättningsvis prioriterade områden där arbetet i förskolan ska fördjupas. Lärandet förutsätter trygghet och omsorg. Den delen måste prioriteras när alltmer fokus läggs på det pedagogiska uppdraget. Föräldrar som har sitt tvååriga barn på förskolan bekymrar sig nog inte lika mycket för bristande matematikkunskaper som för stora barngrupper och att barnet mår bra och känner sig tryggt. Därför vill Kristdemokraterna lyfta omsorgsperspektivet mer än vad som görs idag, samt satsa på mindre barngrupper.

Förskolans innehåll

Att delta i en pedagogisk verksamhet ger möjligheter att på ett tidigt stadium uppmärksamma barn med behov av särskilt stöd. Flera stadsdelsnämnder signalerar en stor ökning av förskolebarn i behov av särskilt stöd och det är därför viktigt att staden fortsatt skapar förutsättningar för att dessa barn får det stöd de behöver. Barn med läs- och skrivsvårigheter får större möjligheter att lära sig läsa och skriva om deras svårigheter uppmärksammas tidigt i livet. Förskolechefen ansvarar för att barn som behöver extra stöd får det och att det sker i samverkan med föräldrarna. Stödet ska utformas så att det stärker barnets egen lust att lära och utvecklas samt främjar inkludering i gruppen. Alla barn ska ha samma möjligheter till stöd oavsett om de går i kommunal eller fristående förskola.

Förskolans fysiska miljö ska väcka nyfikenhet, inspirera och utmana barn till utforskande och upptäckande. Miljön både i förskolan och i dess närområde ska ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse. Utemiljön ska också ses som ett av förskolans pedagogiska rum. Det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa grundläggs redan i förskoleåldern. Alla barn ska få god, varierad och näringsriktig mat i förskolan. Kristdemokraterna vill att den maten lagas i så stor utsträckning som möjligt i förskolornas egna tillagningskök.

Litteraturen ska ha en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion där högläsning är ett viktigt inslag. För att stödja och stärka förskolans arbete med barns språkutveckling ska lässatsningen i Stockholms förskolor fortsätta. Utbildningsnämnden ska i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och kulturnämnden inom projektet "Stockholm högläser" fortsatt verka för att litteratur och läsning blir en än mer naturlig del i alla barns vardag. Förskolan ska arbeta aktivt med jämställdhet. Alla barn oavsett kön ska få tillgång till alla de möjligheter och utmaningar som förskolan erbjuder. Barnen ska få bredda sina lekmönster och intressen och utvidga sina möjligheter att utvecklas och lära på alla områden.

Kultur i förskolan omfattar kultur för, med och av barn. Genom en strukturerad samverkan mellan förskolan och kulturlivet finns en unik möjlighet att säkra barns kulturella delaktighet och eget skapande. Barnkulturplanen – Kultur i ögonhöjd – är en viktig del i detta arbete. Ett utvecklingsområde för stadens förskolor är arbetet med flerspråkiga barn och mångkulturellt arbete. Det är angeläget att förskolan har en bra kompetens om barns språkutveckling och kan stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska. Barnen i förskolan ska mötas av ett förhållningssätt som innebär att de olika erfarenheter som barnen har med sig ska tas tillvara, samtidigt som det är viktigt att nyanlända barn i förskolan introduceras för svensk kultur och värdegrund. Vårt kulturarv erbjuder verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv och som kan bidra till en snabbare integration. En god förankring i den egna kulturen för de barn som är födda i Sverige gör det också lättare för människor att med öppet sinne möta människor från andra kulturer.

Mindre barngrupper

Förskolans organisation ska säkerställa att alla barn blir sedda och känner sig trygga, därför är det viktigt att beakta barngruppernas storlek. Små grupper är viktigt för att barn ska kunna knyta an och känna trygghet och arbetsro. Inte minst är detta viktigt för de yngsta barnen. Barn ska inte enbart kunna knyta an till vuxna, utan även till andra barn, och forskning har visat att den anknytningsprocessen blir bäst i små grupper. Antalet barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) ska därför inte vara större än tolv barn per grupp och grupperna för de äldre barnen (4-5 år) ska inte bestå av fler än femton barn. Kristdemokraterna specialdestinerar 40 miljoner kronor för detta ändamål. Det är ett rejält steg framåt i arbetet mot mindre barngrupper i förskolan.

Ökad valfrihet

Föräldrarnas val och önskemål påverkar inriktning och utbud av förskolor i Stockholm. Lika villkor ska råda för kommunala och fristående alternativ. Full etableringsfrihet ska gälla för fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Staden vill se en mångfald av utförare och olika pedagogiska verksamheter. För att ytterligare öka föräldrars valfrihet ska stadsdelsnämnderna uppmuntra och underlätta för enskilda aktörer att bedriva förskoleverksamhet i Stockholm och bland annat erbjuda flerfamiljssystem och pedagogisk omsorg. Föräldrar ska ha tillgång till god information om olika utförare och olika former av barnomsorg för att kunna göra ett aktivt val. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna verkar för att det ska finnas många alternativ att välja mellan och ett led i detta är att se över riktlinjerna

och reglerna för den som vill bedriva pedagogisk omsorg. Barnomsorgspengen är ett kommunalt bidrag till den enskilda förskola, det fritidshem eller den pedagogiska verksamhet som föräldrar väljer. I och med att regeringen har avskaffat möjligheten till det kommunala vårdnadsbidraget arbetar Kristdemokraterna för att föräldrar som själva står för omsorgen för sina barn ska kunna få del av barnomsorgspengen. Enligt vårt förslag ska barnomsorgspengen för egna barn utgöra 90 procent av kommunens kostnad för en plats i pedagogisk omsorg. Det skulle både öka valfriheten för Stockholms barnfamiljer och skapa förutsättningar för mer tid för barnen.

Stockholms stad har en barnomsorgsgaranti som ger rätt till en förskoleplats inom tre månader. Det är viktigt att denna garanti efterlevs. Om den inte gör det ska ekonomisk ersättning utgå i enlighet med den servicegaranti som Kristdemokraterna vill införa. En ökad andel fristående förskolor ställer ökade krav på samverkan mellan stadsdelsnämnderna och de fristående förskolorna i stadsdelsnämndsområdet.

I dag arbetar många stockholmare utanför traditionell kontorstid. Staden ska säkerställa att de som har ett fastställt behov av barnomsorg utanför stadens ramtider (06.30-18.30) får möjlighet till detta i enlighet med stadens gällande regelverk. Barnomsorg på obekväm arbetstid ska företrädesvis ges i hemmet.

Medarbetarnas kompetens

Barnkullarna i förskolan är fortsatt rekordstora varför frågan om kompetensförsörjning på det området aktualiseras i större omfattning än tidigare. Den som leder den dagliga verksamheten och har det pedagogiska ansvaret på en förskoleavdelning eller förskola ska vara förskollärare. För att genomföra läroplanens intentioner är det viktigt att stadsdelsnämnderna prioriterar arbetet med att öka andelen förskollärare. Barnskötare har en viktig roll att spela i förskolans verksamhet och ska ha goda möjligheter att utvecklas i sitt yrke.

För att trygga en fortsatt personalförsörjning är det därför viktigt att stadsdelsnämnderna erbjuder pedagogisk vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare. Även förskolans chefer ska kontinuerligt erbjudas möjlighet till kompetensutveckling. Utbildningsnämnden ska fortsätta satsningen på kompetensutveckling för barnskötare och förskollärare inom såväl kommunala som fristående förskolor. Satsningen ska löpande följas upp och utvärderas.

Samverkan

Stadens riktlinjer som förtydligar hur arbetet med barns övergång från förskola till skola optimeras ska fortlöpande aktualiseras. En god samverkan mellan förskola och skola är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Stadsdelsnämnderna har, i samverkan med utbildningsnämnden, ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter. Stadens riktlinjer omfattar även fristående förskolor och skolor.

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och vårdnadshavare. Det är viktigt att föräldrar har kännedom om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling.

Resultatet av förskoleundersökningen ska vara vägledande i förskolans arbete med dokumentation, uppföljning och dialog.

Varje förskola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Ekonomiskt bistånd

Under förra mandatperioden var antalet personer som lever på ekonomiskt bistånd på den lägsta nivån sedan mätningarna startade 1982. Detta uppnådde Alliansen genom målmedvetna satsningar på arbetslinjen och genom att föra en ansvarsfull ekonomisk politik. Vi befarar att den nuvarande politiken leder till att beroendet av ekonomiskt bistånd kommer att öka.

Stadsdelsnämnderna måste ha stort fokus på att minska biståndsberoendet och bistå i arbetet med att gå från bidrag till egen försörjning. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd får inte drabba andra verksamheter.

Det finns särskilda händelser och omständigheter som i vissa fall leder till att enskilda stadsdelsnämnder riskerar underskott som inte täcks av stadens resursfördelningssystem. Enskilda stadsdelsnämnder ska efter prövning kunna kompenseras för särskilda omständigheter.

Det är av stor vikt att nämnderna aktivt följer och utvecklar rutiner för att stävja felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Hembesök hos den som ansöker om försörjningsstöd i kombination med granskning av kontoutdrag och redovisade uppgifter till Skatteverket ska vara huvudregel vid bedömning om rätt till försörjningsstöd föreligger. Nämnderna bör också dra erfarenheter av varandras arbete och sprida goda exempel.

En aktiv och meningsfull fritid är viktigt för alla barn och ungdomar i staden. Kristdemokraterna beklagar och motsätter sig därför kraftfullt att regeringen beslutat att avskaffa fritidspengen som alliansregeringen införde föregående mandatperiod. Den gav en möjlighet för barn i ekonomiskt utsatta familjer att delta i fritidsaktiviteter som de annars inte skulle ha haft. Kristdemokraterna avsätter fem miljoner kronor för att införa en kommunal fritidspeng.

Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja fler arbetslösa bidragstagare till egen försörjning. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan. En nyckel till framgång är nära samverkan mellan jobbtorget, försörjningsstödsenheten, arbetsförmedlingen, studievägledare och det lokala näringslivet. Detta ska kombineras med aktivitetskrav för att erhålla ekonomiskt bistånd samt motiverande samtal med den enskilde. Ibland behövs särskilda utbildningsinsatser för att få personer att gå från bidrag till arbete och därför ska staden ska också erbjuda ett brett utbud av vuxenutbildning för den som behöver omskolning samt säkerställa god kvalitet på etableringsinsatser som Svenska för invandrare (SFI) och samhällsorientering för nyanlända. Att ha slutfört eller att vara på väg att slutföra samhällsorientering och SFI-undervisning ska

vara ett krav för att motta försörjningsstöd för nyanlända. En annan utmaning när det kommer till att få fler i arbete är att flera av de som lever på försörjningsstöd också är sjukskrivna lider av psykisk ohälsa vilket försvårar etableringen på arbetsmarknaden.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Socialtjänstens arbete ska grundas på respekt för den enskildes önskemål och val. Varje person ska ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av sin insats. I detta arbete ska möjligheten att ta stöd av den enskildes sociala nätverk beaktas. Arbetet ska baseras på kunskaper och erfarenheter där metoder och insatser är evidensbaserade och visar på goda resultat. Nämnderna ska utarbeta uppföljningsbara aktiviteter och indikatorer för att kunna mäta resultatet av beslutade och utförda insatser. Nämnderna ska fortsatt beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Staden arbetar med evidensbaserade arbetssätt för att skapa trygghet såväl i utemiljön som i hemmen. Socialtjänst, sjukvård, polis, skola och det civila samhället arbetar tätt tillsammans för att förebygga att människor far illa och reagerar snabbt och effektivt om det ändå sker. En aktiv och meningsfull fritid är viktig för alla barn och ungdomar i staden. Staden ska på lämpliga sätt främja fritidsverksamhet för barn med funktionsnedsättning och barn i utsatta miljöer.

Förebyggande arbete och tidiga insatser

En god skolgång har av forskningen identifierats som en av de främsta skyddsfaktorerna för barn som riskerar att fara illa. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt prioritera förebyggande arbete och tidiga insatser till barn och ungdomar och samverkan mellan skolan och socialtjänsten ska intensifieras för att uppnå en tydligare helhetssyn kring de barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Placering enligt lagen om vård av unga, LVU, är den yttersta åtgärden när många andra insatser prövats och misslyckats. Det är viktigt att arbeta proaktivt och utveckla arbetet och analysera insatser och åtgärder för att minska antalet LVU-placeringar. Stadsdelsnämnderna ska försöka att utforma och erbjuda god öppenvård som alternativ till slutenvård. Ambitionen är färre placeringar på institution och att hitta former för insatser i den unges egen hemmiljö.

Socialrådgivning på nätet har införts i Stockholms stad och ytterligare digitala tjänster ska fortsatt utvecklas för att öka tillgängligheten och nå nya grupper, i ett tidigare skede. Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande genom att skapa meningsfull sysselsättning för barn och ungdomar under sommarmånaderna, exempelvis genom fler meningsfulla feriearbeten, dagkollo, samarbete med idrottsföreningar och andra organisationer.

Föräldrastöd

Föräldrastödinsatser ger goda effekter. Forskning visar att den största förebyggande effekten, för att barn inte ska få problem senare i livet, nås om insatser som föräldrastödsprogram riktas till alla familjer/vårdnadshavare. Det är samtidigt viktigt med riktade insatser till enskilda familjer och gruppstödinsatser till utsatta barn respektive föräldrar som brister i sitt

föräldraskap. Föräldrastödsprogram som Komet och ABC ska fortsatt erbjudas föräldrar i förebyggande syfte.

Familjehem

Barn och ungdomar i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. För att garantera kvaliteten i stadens familjehem ska uppföljningen av dessa utvecklas och kvaliteten säkerställas. Den som engagerar sig som förälder i ett familjehem ska erbjudas ett starkt stöd från socialtjänsten. Rekrytering av familjehem för ensamkommande flyktingbarn och flyktingungdomar ska intensifieras.

Fältassistenter

Fältassistenterna skapar relationer som bygger på långsiktighet, frivillighet, tillit och respekt för ungdomarnas integritet. De samverkar med fritidsgårdar, myndigheter, föräldrar och andra som arbetar kring ungdomar, och deltar i nätverk och verksamheter med polis och fritidsgårdar. Stödet till fältassistenternas mycket viktiga arbete med ungdomar i staden ska utökas.

Stadsdelsnämnderna ska stödja och aktivt samverka med ideella krafter som verkar för trygghet, till exempel nattvandrare.

Drog- och brottsförebyggande arbete

Nämndernas drogförebyggande arbete ska fortsatt prioriteras. Preventionsenheterna ska arbeta för att minska de riskfaktorer som identifierats av Preventionscentrum. Informationskvällar för föräldrar om narkotika ska erbjudas av preventionsenheten och Polisen. Stockholmsenkäten är ett viktigt verktyg för stadens framtida planering inom preventionsområdet. Trenderna i Stockholmsenkäten ska ligga till grund för nämndernas arbete på området. Samtliga nämnder och bolag ska utifrån problembild och förutsättningar utforma metoder att använda i det brottsförebyggande arbetet i syfte att göra Stockholm till en trygg stad. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandahålla platser för ungdomstjänst. Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas senast efter 48 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott.

Arbete mot hemlöshet

I arbetet mot hemlöshet ska nämnderna fortsatt prioritera det förebyggande arbetet, exempelvis genom budget- och skuldrådgivning. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen samarbetar för att förebygga vräkningar. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha en skriftlig handlingsplan för vräkningsförebyggande insatser. Hemlösa stockholmare omfattas av tak-över-huvudetgarantin. Familjer med osäkra boendeförhållanden ska uppmärksammas. En osäker boendesituation försenar bland annat introduktionen i samhället och arbetslivet för flyktingfamiljer och inverkar negativt på barnens möjlighet till trygghet och stabilitet. Det påverkar barnens skolgång, vilket – tillsammans med föräldrarnas eventuella utanförskap – ökar risken för att barnen inte kan utvecklas till sin fulla potential.

Insatser för kvinnofrid och våld i nära relationer

Insatser för kvinnofrid och arbetet mot våld i nära relationer ska fortsatt prioriteras av samtliga nämnder. Stadsdelsnämnderna ska utgå från stadens program för kvinnofrid och riktlinjer för personal inom socialtjänsten som möter våld i nära relationer i sina verksamheter. Även män drabbas av våld i nära relationer. Arbetet ska därför vara könsneutralt och kompetensen kring detta bör stärkas hos berörd personal. Det arbete som bedrivs inom Relationsvårdscentrum kan med fördel spridas till fler stadsdelar.

Arbetet mot hedersrelaterat våld är mycket angeläget. Origo, det länsgemensamma resurscentret mot hedersrelaterat våld och förtryck, har permanentats. Projektet har varit lyckat och Kristdemokraterna vill förstärka verksamheten.

Antalet anmälda misshandelsbrott mot män i nära relationer ökar i Sverige. Det finns inte i dagsläget någon mottagning eller skyddat boende i Stockholms stad för denna målgrupp. Därför avsätter Kristdemokraterna fem miljoner i vårt budgetförslag för 2017 för att inrätta ett skyddat boende för våldsutsatta män. Frågan om våld i nära relationer är en verklig jämställdhetsfråga som måste ges större uppmärksamhet, oavsett om det är kvinnor eller män som drabbas.

Evidensbaserade metoder

De arbetssätt som Stockholms stad använder ska vara evidensbaserade. Arbetet inom individ- och familjeomsorgen bedrivs alltmer utifrån kunskapsbaserade metoder, aktuell forskning samt ett resultatbaserat arbetssätt. Utvecklingen behöver fortsätta och arbetet behöver framförallt nog dokumenteras för att erfarenheter och goda exempel ska kunna spridas inom staden. Inom exempelvis socialpsykiatri finns i dag få arbetssätt som är evidensbaserade. Det är därför viktigt att utvecklingen av uppföljning på individnivå fortsätter.

Uppföljning av placerade barn och unga

Systematisk uppföljning av placerade barn och unga är en prioriterad fråga i staden. Det primära syftet med uppföljningen är att se till att barnet har det bra. Uppföljningen ska säkerställa att vården är rättssäker och trygg och utgår från den enskildes behov, med utgångspunkt från de vård- respektive genomförandeplaner som upprättats. Uppföljningen ska också säkerställa att barnet ges goda möjligheter till en bra skolgång. Ett annat syfte med den regelbundna uppföljningen är att få underlag till överväganden och omprövningar av vården. Stadsdelsnämnderna, socialnämnden och utbildningsnämnden ska fortsatt utveckla former för uppföljning av placerade barn och unga i syfte att säkerställa att uppföljning sker på ett likartat sätt i stadsdelsnämnderna.

Socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning har lättare att få tillträde till arbetsmarknaden. Alternativen behöver anpassas efter den enskilde och inte tvärtom. Det är viktigt att upparbeta kontakter med näringslivet för att flera aktörer ska kunna erbjuda lämpliga arbetstillfällen.

Tillgången till personliga ombud ska utvärderas och säkerställas.

Stadsmiljöverksamhet

Stockholm är en av världens vackraste storstäder med en unik kombination av storstadens puls och naturens lugn. Här finns en mångfald av attraktiva stadsmiljöer med egna identiteter. Stockholm ska vara en grön, ren och snygg stad.

I takt med att staden växer ökar trycket på grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll, men också på medborgarnas personliga ansvar för en ren stad. Stockholm ska vara klotterfritt och det ska vara rent och städat på allmänna platser såsom gator, torg och parker. På Kristdemokraternas initiativ finns appen Tyck Till som gör det lätt att felanmäla bland annat nedskräpning och klotter. Stadsdelsnämnderna ska samverka sinsemellan och med trafiknämnden för att hela staden ska vara snygg och välskött. Stadens städgaranti ska gälla, vilket innebär att städning, klottersanering och tömning av offentliga papperskorgar ska ske inom 24 timmar efter anmälan.

Parkerna utgör en viktig kvalitet i vår stad och är uppskattade av stockholmarna. I takt med att parkerna används allt mer ökar också slitaget. För att värna vår parkmiljö anslår vi två miljoner kronor för detta ändamål.

Skadedjursbekämpning ska upprätthållas för att minska nedskräpning från fåglar och andra skadedjur i stadens parker och badplatser. Rådjur i stads- och villamiljö sprider fästingar och därmed borrelia, utgör en trafikfara och begränsar betydligt möjligheterna till trädgårdsodling. Inte minst i Farsta är det angeläget att deras utbredning begränsas. Stadsdelsnämnderna ska arbeta med att skapa fler odlingslotter på outnyttjade eller underutnyttjade ytor. Nämnderna ska söka möjligheter till samordnad eller kombinerad upphandling stadsdelarna emellan såväl som med trafiknämnden. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och trafiknämnden samarbetar kring snöröjning.

Tillgänglig stadsmiljö för alla

I arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla har stadsdelsnämnderna ett viktigt ansvar. Tillgänglighetsfrågorna ska vara integrerade i den dagliga verksamheten. Lekplatser ska utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem och vid renovering ska hänsyn tas till tillgänglighetsskapande åtgärder. Alla lekplatser ska hållas i gott och säkert skick. Parkvägar och parkbänkar ska tillgänglighetsanpassas. Arbetet med att rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser ska fortgå. Trappor ska vid upprustning kompletteras med ledstänger, barnvagnsramper och kontrastmarkering. Stadsdelsnämnderna ska även anlägga fler tillgängliga badbryggor och badstegar på lämpliga platser.

Idéburen stadsförbättring

Idéburen stadsförbättring innebär att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö genom dialog med nämnder och styrelser. Till exempel genom att utnyttja oanvända ytor på bättre sätt, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener eller att ogästvänliga ytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Initiativ för en förskönad stadsmiljö ska uppmuntras.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad. Staden ska fortsätta sitt arbete med att avskaffa kvarstående enkelt avhjälpbara hinder och öka såväl den fysiska tillgängligheten som delaktigheten i samhället i stort.

Människor med funktionsnedsättning ska, så långt det är möjligt, ha lika möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv och ha ett arbete. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och ta bort det som hindrar delaktighet i samhället och ett självständigt liv.

Omsorg och insatser ska präglas av värdighet och respekt. Hänsyn ska tas till de olika behov som den enskilde har. Personer med funktionsnedsättning ska själva ha möjlighet att välja boende och korttidsboende samt utförare av daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning och personlig assistans.

Att ha ett arbete är grundläggande för många människors välbefinnande. Stockholms stad ska vara en förebild som arbetsgivare och anställa fler personer med funktionsnedsättning.

Stockholm – en stad för alla

Stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska så långt det är möjligt göras tillämpligt i uppdrag som staden ger andra organisationer. Det övergripande målet med programmet är att alla i Stockholms stad ska ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap.

Programmet innehåller sju mål/resultat som ska uppnås för målgruppen. Nämnder och styrelser ska i sin verksamhetsplanering besluta om vilka tre relevanta aktiviteter per mål de ska prioritera för att under kommande år bidra till att målen uppfylls. I syfte att stödja nämnderna i deras arbete med att ta fram aktiviteter har funktionshindrersombudsmannen i samråd med representanter från funktionshinderrörelsen tagit fram förslag på aktiviteter som stöder målen i programmet. Nämnderna uppmanas att ta del av förslagen.

Samarbetet med funktionshinderrörelsen och brukarorganisationerna ska fortsätta utvecklas. Funktionshinderrådets roll ska stärkas, de ska engageras tidigt i planprocessen och kunna påverka beslut från början. Utbildningssatsningen för råden ska fortsätta.

Kontakter med arbetsmarknaden

Möjlighet till arbete och egen försörjning är en av flera nyckelfaktorer för att vi ska kunna leva ett fritt, delaktigt och rikt liv. Detta gäller inte minst många personer med funktionsnedsättning. Utan arbete är det lätt att bli ensam och isolerad, med få sociala kontakter.

Deltagarna i daglig verksamhet ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta med arbetsmarknadsnämnden i syfte att visa vägar till arbete.

Nya bostäder

Utbyggnadstakten av bostäder för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar ska öka. Detta är ett stadsgemensamt ansvar och stadsdelsnämnderna ska säkerställa att årsmålet klaras, bland annat i samverkan med bostadsbolagen och fastighetsnämnden. Nämnderna ska kontinuerligt planera för att tillgodose behovet av dessa bostäder och löpande redovisa arbetet till kommunstyrelsens genomförandegrupp. Bristen på bostäder med särskild service får konsekvenser både för enskilda brukare och för staden. Enskilda brukare får inte sina behov tillgodosedda inom skälig tid och för staden är detta kostnadsdrivande, då en avgift tas ut för varje icke verkställande beslut. Det behövs en central planering för att behovet av bostäder med särskild service ska tillgodoses.

I samband med större bostadsexploateringsprojekt som består av mer än 100 lägenheter ska inriktningen vara att projekten innehåller en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar. Personer som bor i gruppboende eller servicelägenhet har rätt till kontaktperson utanför boendet.

I samband med den planerade bostadsatsningen, Tyngdpunkt Farsta, vill Kristdemokraterna ha byggnader i Farsta centrum som är så höga att de syns från Nynäshamnsvägen och markerar var Stockholm börjar.

Fritid och kultur

Stockholms stad ska fortsätta utveckla arbetet för likvärdiga möjligheter till fritidssysselsättning för personer med funktionsnedsättning. "Fritid för alla" är i det hänseende ett mycket användbart instrument, där föreningar och organisationer kan lägga in aktiviteter som vänder sig till personer med funktionsnedsättning. Det är viktigt att utbudet av idrotts- och fritidsaktiviteter ska kommuniceras och anpassas till barn med funktionsnedsättning.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med idrottsnämnden arbeta aktivt för att utveckla utbudet av idrotts- och fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Tillgängligheten inom idrotts- och motionslivet ska öka med målet att barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ska kunna utöva idrott och besöka idrottsanläggningar under samma förutsättningar som andra.

Respekt för den enskilde

Alla personer med funktionsnedsättning ska erbjudas en god omsorg, stöd och service. Insatserna ska utformas med respekt för den enskildes önskemål och syfta till att skapa förutsättningar för självständighet och delaktighet i samhället. Stadens arbete ska präglas av ett tydligt brukarfokus. Den enskildes rätt till individuell behovsprövning ska följas och beslutade insatser ska verkställas inom skälig tid.

Staden ska utreda förutsättningarna för personer över 65 år att fortsätta delta i daglig verksamhet, i första hand gäller detta personer med psykisk ohälsa.

Bemötandet avgörande

Personer med funktionsnedsättning ska ges ett värdigt bemötande i sina kontakter med stadens nämnder, bolag och samarbetspartners. Här är Stockholms stads bemötandeguide, som har tagits fram av socialnämnden i samråd med funktionshinderrörelsen, ett viktigt redskap. I det sammanhanget är det viktigt att arbetet med bemötande- och attitydfrågor ständigt förs fram i samtliga stadsdelar.

Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att kommunicera med staden eller att utnyttja e-tjänster ska i största möjliga mån vara lika god som för övriga invånare. Information som publiceras på stadens webbplats ska även vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Förbättringsförslag ska tas fram i dialog med funktionshinderrörelsen.

Kvalitetsutveckling i fokus

Stockholms stad genomför årligen brukarundersökningar. Undersökningarna används bland annat för att följa upp målen för verksamheten. Resultaten utgör ett viktigt verktyg för staden i det kontinuerliga kvalitetsarbetet. Det är viktigt att metoder kring brukarundersökningar utvecklas vidare så att fler brukare kommer till tals.

Stadsdelsnämnder ska på ett strukturerat sätt arbeta för att utveckla kvaliteten i verksamheten. Nämnderna ska ta fram mål, åtagande och aktiviteter som bidrar till att förbättra kvaliteten där resultaten i undersökningarna varit mindre bra. Frågor som rör brukarens inflytande och delaktighet i att påverka den insats som ges ska prioriteras.

Stadsdelsnämnderna ska eftersträva en god kontinuitet vad gäller biståndshandläggare. Därtill ska stadsdelsnämnderna samarbeta sinsemellan för att säkerställa likvärdighet och samordning.

Anhörigstöd

Syftet med anhörigstöd är att underlätta för anhöriga att ha en bra livssituation. Socialtjänsten ska på ett tidigt stadium uppmärksamma den anhörigas behov av eget stöd och erbjuda ett vägledande samtal. Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd.

Verksamhet för barn, kultur och fritid

Staden ska i samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer erbjuda en mångfald av verksamheter för barn och unga. Det är viktigt att de unga själva är delaktiga i både planering av utbudet och genomförandet. Det är även angeläget att man i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar tar särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning som ska erbjudas att delta på lika villkor som alla andra, men också erbjudas aktiviteter anpassade specifikt för dem.

Kristdemokraterna beklagar att regeringen tagit bort möjligheten till fritidspeng. Det var en viktig och riktad insats för barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer. Kristdemokraterna vill att Stockholm inför en kommunal fritidspeng som kompensation för regeringens ambitionssänkning inom detta område.

Öppna förskolan

Den öppna förskolan är en uppskattad och efterfrågad verksamhet. Den erbjuder viktig stimulans och gemenskap till barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten och stöd och utbyte till föräldrar och dagbarnvårdare. Öppna förskolan kan med fördel bedrivas i samarbete med frivilligorganisationer. Inte minst ur integrationssynpunkt kan den öppna förskolan bidra med att erbjuda ett enkelt och självklart sätt att umgås kring barnens aktiviteter. Kristdemokraterna vill utöka den öppna förskolans öppettider.

Parklekar

Stockholms parklekar har stor betydelse för många barn. Lokalerna kan användas större delen av dagarna för barn i alla åldrar. Kristdemokraterna vill öka utbudet av parklekar bland annat genom att staden aktivt arbetar med att återengagera externa aktörer som vill anlägga fler parklekar. Vi ser med oro på hur majoriteten av rent ideologiska skäl återkommunaliserar välfungerande verksamheter, däribland parklekar.

Fritidsgårdar och aktiviteter för barn och unga

Fritidsgårdarna erbjuder en mötesplats på lov, kvällar och helger. De samarbetar också med föreningar och organisationer kring ungas fritid. Under skolloven arrangeras många varierande aktiviteter. Det samarbete som i dag sker med frivilligorganisationer kring denna verksamhet ska utvecklas. Stadsdelsnämnder i ytterstaden ska särskilt prioritera denna verksamhet och i samarbete med externa aktörer göra den till ett självklart val för barn och unga som annars lättare kan hamna i riskzonen för kriminalitet och utanförskap. Kristdemokraterna vill att stadens fritidspersonal utbildas i hur man på ett så tidigt stadium som möjligt kan identifiera personer som är i riskzonen för radikalisering och extremism. Därför avsätter Kristdemokraterna 1 miljon kronor för detta ändamål.

Värdegrundsarbete

Stadens fritidsverksamheter ska genomsyras av ett aktivt värdegrundsarbete. Tolerans, förståelse för olikheter och respekt för andra ska prägla verksamhetens vardag. Stadens verksamheter är inte värdeneutrala, utan ska tydligt ta ställning för grundläggande värderingar som alla människors lika och okränkbara värde, jämställdhet mellan könen och medmänsklighet. Ledarnas engagemang och förståelse för vikten av en tydlig värdegrund är avgörande.

Vårt kulturarv erbjuder verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv. En god förankring i den egna kulturen gör det lättare för människor att med öppet sinne möta människor från andra kulturer.

Kultur för alla

Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta sitt arbete med att utöka utbudet av kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Verksamheter och föreningar som riktar sig till denna målgrupp ska uppmuntras. Det behövs inte kultursekreterare i stadsdelsnämnderna för att samordna stadsdelens kulturutbud. Därför vill Kristdemokraterna avveckla den satsningen.

Sommarkollo

Det är viktigt att sommarkoloniverksamhet förblir en mötesplats för barn och unga med olika etnisk och social bakgrund. Barn som av olika skäl har större behov än andra av att åka på sommarkoloni ska prioriteras, och nämnderna ska arbeta uppsökande med information och erbjudande om kollo. Fler barn och unga med funktionsnedsättning ska erbjudas möjlighet att delta antingen i lämpligt LSS-kollo eller – om möjligt – i ordinarie sommarkoloniverksamhet.

Föreningsstöd

För att stimulera lokala föreningar och därigenom kulturliv och idrottsaktiviteter för stadens ungdomar finns föreningsstöd att söka. Stadsdelarna ska underlätta för föreningar att söka stöd för sin verksamhet. Initiativ som motverkar segregation, missbruk eller tar andra sociala hänsyn ska särskilt uppmärksammas.

Familjecentraler

Kristdemokraterna vill fortsätta utbyggnad av familjecentraler där mödravårdscentral, barnavårdscentral och socialtjänsten kan samverka för att tidigt upptäcka barn som riskerar att fara illa och stötta familjer på olika sätt. Här finns råd och stöd i föräldraskapet, möjlighet att delta i olika föräldragrupper, parsamtal vid relationsproblem, rådgivning i olika familjerättsfrågor samt samarbetssamtal för separerade föräldrar.

Fältassistenter

Fältassistenterna skapar relationer som bygger på långsiktighet, frivillighet, tillit och respekt för ungdomarnas integritet. De samverkar med fritidsgårdar, myndigheter, föräldrar och andra som arbetar kring ungdomar, och deltar i nätverk och verksamheter med polis och fritidsgårdar. Stödet till fältassistenternas mycket viktiga arbete med ungdomar i staden ska utökas och därför avsätter Kristdemokraterna tre miljoner kronor för att möjliggöra detta.

Feriejobb

Det är viktigt att stadsdelsnämnderna erbjuder ungdomar i Stockholm feriearbeten under både sommar- och vinterlov, inte minst i stadsdelar med ett högt utanförskap. Kristdemokraterna är positiva till ett utökat samarbete mellan stadsdelsnämnder och facknämnder i syfte att ge feriearbetande ungdomar möjlighet att arbeta utanför det egna området. Samarbete kring utbyte av ferieplatser mellan stadsdelsnämnder ska utvecklas mer. Utbyte av ferieplatser gynnar både verksamheterna och ungdomarna genom att ge vidgade vyer och nya perspektiv. Stadsdelsnämnder med mindre söktryck på feriejobb ska bidra med arbetstillfällen som kan fördelas till de nämnder som har många sökande. Facknämnder och bolag ska ställa fler platser till förfogande för sommarjobb.

Samtidigt som satsningar på feriejobb är betydelsefulla är det viktigt att de som erbjuds jobb får en meningsfull sysselsättning som bidrar såväl till den enskildes utveckling och till arbetet inom stadens verksamheter. I sammanhanget är det viktigt att stadsdelarna är uppmärksamma på att feriearbeten inte går till unga vuxna som påbörjat högskolestudier samt att ungdomar med funktionsnedsättning utgör en prioriterad grupp.

Äldreomsorg

Äldre människor har olika behov och önskemål. Därför är det viktigt att – då den äldres behov av omsorg blir aktuellt – staden kan erbjuda en mångfald av utförare med olika inriktningar och metoder. Vi ser med stor oro på att den rödgrönrosa majoriteten successivt minskar valfriheten genom att av enkom ideologiska skäl återkommunalisera välfungerande äldreboenden.

Det som utmärker en god äldreomsorg är inte driftformen, om verksamheter bedrivs i kommunal eller privat regi. Det som är väsentligt i en god äldreomsorg är istället en jämn och hög kvalitet, ett gott och inspirerande ledarskap, ett lyhört och respektfullt bemötande - att bli lyssnad till - och en optimal personalsammansättning. Att medborgarna kan välja bort verksamheter och tjänster som man inte är nöjd med är självfallet positivt. Det alternativ som majoriteten förespråkar är att makten över den egna vardagen centreras till kommunpolitiker och att dessa avgör vad som är bäst för den enskilde.

Bostäder

De allra flesta äldre vill bo kvar i sin bostad så länge tryggheten kan garanteras. Staden ska på olika sätt underlätta denna önskan och samtidigt erbjuda en mångfald av andra boendialternativ då behovet uppstår. Det är nödvändigt med långsiktighet och framförhållning i planeringen. Äldre är ingen homogen grupp, i den finns friska äldre, äldre med ett begränsat behov av stöd, men även de mest sköra äldre med stora omsorgsbehov. Från och med år 2020, då den stora fyrtiotalsgenerationen börjar komma upp i 80-årsåldern, förväntas efterfrågan på olika bostäder för äldre årligen stiga. Det är därför en gemensam uppgift för stadens alla berörda nämnder och styrelser att redan idag börja planera för att på ett effektivt och samtidigt lyhört och kundanpassat sätt kunna möta denna efterfrågan. De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara anpassade efter olika individuella behov. Vid biståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till ålder, oro och ensamhet. En parboendegaranti finns som ger förutsättningar till sammanboende för de äldre par som så önskar.

Kristdemokraterna vill att alla som är över 85 år, upplever oro, otrygghet eller ensamhet och som så önskar ska ha rätt till en plats på ett äldreboende. För det ändamålet avsätter vi 40 miljoner kronor.

Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra kan utgöra ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen.

Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket

viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård- och omsorgsboenden.

Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre.

Vid planeringen av äldreboendealternativ ska beaktas att ett stigande antal personer med psykiska och/eller fysiska funktionsnedsättningar idag blir allt äldre. Staden behöver ta höjd för detta faktum. Informationen om stadens boenden med särskild profil ska förstärkas.

Hemsjukvården

Det är önskvärt att snarast påbörja ett pilotarbete med inriktningen att Stockholms läns kommuner ska ta över och skatteväxla hemsjukvården. Det övergripande målet är att uppnå en god, trygg och säker vård samt en effektiv användning av samhällets resurser. En förutsättning för överförandet av hemsjukvård till kommunerna är att samtliga kommuner inom länet är överens med varandra och med Stockholms läns landsting om gränsdragning och ekonomisk skatteväxling.

Kristdemokraterna vill att hemsjukvården kommunaliseras och välkomnar ett fortsatt arbete för att åstadkomma detta.

Höjd kvalitet inom äldreomsorgen

Alliansen genomförde under sin tid vid makten särskilda demenssatsningar för både personal, äldre demenssjuka liksom stöd till deras anhöriga. Vi införde öppna jämförelser, ökad tillsyn, skärpta kvalitetskrav, omvårdnadslyftet inom äldreomsorgen och stärkt upphandlingskompetensen. I Stockholms stad har vi också infört en central kvalitetsinspektion som granskar och följer upp stadens äldreomsorg. Arbetet med att ständigt utveckla kvaliteten inom äldreomsorgen ska fortgå.

Kvalitetsobservationer, observationer på plats i äldreomsorgen, är ovärderliga för att komma åt brister i sådant som ofta inte kan åläggas verksamheter, nämligen ett värdigt, respektfullt och varmt samspel mellan den äldre och personalen. I de fall som kvalitetsobservationerna visar på brister är det angeläget att en uppföljning sker av om och hur verksamheten rättar till dessa. En noggrann uppföljning av observationerna ger en viktig indikation om huruvida det efterlängttade paradigmskiftet från uppgiftscentrerad till personcentrerad vård går från ord till handling, både inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende.

Utbildning

För att ge äldre i Stockholm en god vård och omsorg krävs ett gott ledarskap samt engagerad och utbildad personal. Inom äldreomsorgen finns ett behov av grundutbildning som måste mötas. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning inom omvårdnad. Därtill är det viktigt att ta tillvara kunskaperna hos personer som talar andra språk, eller har kulturell eller annan kompetens som kan höja kvaliteten i omsorgen.

Samtliga medarbetare i Stockholms stad som i sitt arbete kommer i kontakt med demenssjuka eller anhöriga till dem ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC.

Arbetet med demensteam inom hemtjänsten ska fortsätta. Det är viktigt att även yngre personer med demenssjukdom omfattas av denna satsning.

Kunskap om demenssjukdom ska stärkas även på stadens demensboenden. Målsättningen är att spetskompetens som vårdare och handledare inom demensvård ska finnas på alla demensboenden. Rollen som handledare innefattar att sprida kunskap om demenssjukas behov både till närstående och till kollegor.

Kristdemokraterna vill se en särskild satsning på språkombud i äldreomsorgen. Dessa har på en uppgift att på arbetsplatsen stödja medarbetare till att utveckla det svenska språket. Kristdemokraterna anser att valfriheten inom äldreomsorgen endast kan betraktas som trovärdig och till gagn för samtliga äldre i Stockholms stad om stadens äldre kan välja mellan utförare som av staden får likvärdiga förutsättningar att bedriva god äldreomsorg. Det är för oss självklart att invånarnas skattemedel ska komma samtliga stadens utförare av äldreomsorg och därmed äldre i behov av omsorg tillgodo, inte enbart de äldre som väljer äldreomsorg i stadens egen regi och staden som utförare. Alla utförare av äldreomsorg – oavsett driftform – ska därför beredas möjlighet att söka medel ur kompetensutvecklingsfonden.

Hemtjänst

Samhällets utveckling med fler äldre, ökad medellivslängd, förbättrad hälsa långt upp i åldrarna och den positiva utvecklingen inom hälso- och sjukvården har medfört helt förändrade förutsättningar för hemtjänsten. Flertalet äldre personer vill också bo kvar i sina egna hem så länge som möjligt.

Hemtjänsten har utvecklats från att vara till stora delar inriktad på hjälp i hushållet till att bli en alltmer kvalificerad tjänst som ger vård och omsorg till ibland svårt sjuka personer i deras hem och som förutsätter både medicinsk- och omsorgskompetens hos personalen. Utgångspunkten i en bra hemtjänstverksamhet ska vara att omsorgen bygger på den äldres behov och på en bra relation mellan den äldre och personalen hos utföraren. Den äldre ska ha valfrihet att välja både utförare av beviljad hemtjänst och själva innehållet i tjänsterna. Personalen ska ha hög kompetens och kunskap om den äldres livssituation och önskemål, så att omsorgen blir flexibel, ges med inlevelse och professionellt kunnande för ökat välbefinnande för den äldre.

Kristdemokraterna vill fortsatt utöka valfriheten inom hemtjänsten. Det ska inte enbart vara enkelt att välja utförare av hemtjänst utan också vilken typ av tjänster man behöver hjälp med, inom den beviljade tidsramen.

Den enskilde har rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skälig tid. Stadens riktlinjer för biståndsbedömning ska stärka den enskildes inflytande och innebär att äldre kan påverka hemtjänstinsatsen och omdisponera denna inom ramen för det beviljade biståndsbeslutet. För att möjliggöra en generösare biståndsbedömning inom hemtjänsten vill Kristdemokraterna satsa 40 miljoner kronor.

Rehabilitering

För att ge äldre möjlighet till bättre hälsa och ett så självständigt liv som möjligt är det prioriterat att satsa på rehabilitering. Enkel styrketräning, gymnastik och promenader är exempel på viktiga förebyggande insatser. Även äldre med demens och boende på särskilt boende har behov av rehabiliterande insatser och ett rehabiliterande förhållningssätt hos personalen. Studier har visat att äldre personer med funktionsnedsättningar påtagligt kan förbättra sin muskelstyrka, balans- och gångförmåga med hjälp av specifik fysisk träning, dvs. planerad, strukturerad och repetitiv fysisk träning som syftar till att förbättra eller behålla den fysiska funktionsförmågan. Kommunen har ett rehabiliteringsansvar (18 b § HSL) och hemtjänsten och de sociala insatserna ska genomsyrras av ett rehabiliterande synsätt. Rehabilitering kräver initialt mer tid men tiden minskas allt eftersom rehabiliteringen framskrider.

Äldre direkt

Information om stadsdelsnämndernas aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt. Kristdemokraterna anser att Äldre direkt ska vara öppet på helger. Tjänsten är viktig för många äldres trygghet och ett sätt för staden att öka servicen.

Ökad livskvalitet och en värdig vardag

Samtliga omsorgstagare ska ha en uppdaterad individuell genomförandeplan där även individuella såväl som sociala och andra aktiviteter ingår. Personalen måste vara införstådd med och ha kunskap om syftet med dokumentation och vilka uppgifter som ska dokumenteras enligt socialtjänstlagen. Alla äldre ska ha möjlighet att delta i sociala aktiviteter på sina vård- och omsorgsboenden.

Kultur är en viktig del för att främja trivsel och hälsa. Kristdemokraterna vill därför genomföra en särskild satsning på sociala och kulturella aktiviteter för äldre. Alla stadsdelar ska erbjuda de äldre i vård- och omsorgsboenden möjlighet att vistas utomhus.

Näringsrik och god mat

Måltidsupplevelsen inom stadens boenden är viktig. Maten ska vara god och näringsrik och måltidsupplevelsen lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras. Det är viktigt att använda den kunskap och dokumentation som redan finns inom staden vad gäller betydelsen av en näringsriktig och god mat inom äldreomsorgen. Kristdemokraterna satsar två miljoner kronor extra för att stärka måltidens kvalitet.

Anhörigstöd

Anhöriga som vårdar äldre i hemmet gör en viktig insats. Staden ska även i fortsättningen erbjuda ett varierat och flexibelt utbud av stöd och hjälpinsatser till de som vårdar anhöriga och närstående. De som vårdar sina anhöriga i hemmet ska också kunna erbjudas avlastning i form av korttidsboenden. Tillgång ska finnas till anhörigkonsulenter och stödplaner och korttidsvård.

Stockholms stads program för stöd till anhöriga ligger till grund för arbetet med anhörigstöd. De insatser som idag utförs för att stötta anhöriga ska fortsätta att utvecklas och utökas med uppsökande verksamhet. Satsningarna på anhörigdag och anhörigombudsutbildning ska fortgå.

Trygghet

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Äldrenämnden ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och stadsdelsnämnderna fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.